

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Anexă la Ordinul MECC
nr. 1046 din 21 august 2019

**REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR
ÎN ANUL DE STUDII 2019-2020**

Chișinău, 2019

COORDONATOR:

Valentina Gaiciuc, consultant principal, MECC

GRUPUL DE LUCRU:

- **Limba și literatura română**
Mariana Marin, dr., conf. univ., AGIRoMd
- **Limba și literatura rusă**
Angela Curacițchi, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Matematică**
Ludmila Ursu, dr., prof. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Științe**
Stela Gînju, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
Angela Telean, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Educație moral-spirituală**
Angela Cara, dr., conf. cerc., IȘE
Natalia Popa, dr., lector univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Istoria românilor și universală**
Tamara Cerbușca, grad didactic superior, LT „Da Vinci”, Chișinău
- **Dezvoltare personală**
Ludmila Ursu, dr., prof. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
Liliana Saranciuc-Gordea, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Programul *Pas cu Pas***
Cornelia Cincilei, dr., conf. univ., programul educațional *Pas cu Pas* Moldova
Valentina Lungu, grad didactic superior, Școala-grădiniță nr.152, Chișinău

CUPRINS

1.	IMPLEMENTAREA DOCUMENTELOR DE POLITICI EDUCAȚIONALE ÎN ANUL DE STUDII 2019-2020	3
2.	SUPPORTURI DIDACTICE APROBATE DE MECC PENTRU ANUL DE STUDII 2019-2020	6
3.	REPERE METODOLOGICE PRIVIND PROCESUL EDUCAȚIONAL LA DISCIPLINELE ȘCOLARE	8
3.1.	Limba și literatura română	8
3.2.	Русский язык и литература	17
3.3.	Matematică	20
3.4.	Științe	25
3.5.	Istoria românilor și universală	31
3.6.	Educație moral-spirituală	34
3.7.	Dezvoltare personală	35
4.	REPERE PRIVIND ZILELE DE ACTIVITĂȚI TRANSDISCIPLINARE	37
5.	PROGRAMUL PAS CU PAS	38
6.	TEME DE CERCETARE ORIENTATIVE.....	40
Anexă	Tabel de performanță școlară, clasele I-IV	43

„Să nu-i educăm pe copii pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari. Și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze”. (Maria Montessori)

1. IMPLEMENTAREA DOCUMENTELOR DE POLITICI EDUCAȚIONALE ÎN ANUL DE STUDII 2019-2020

1.1. Curriculumul național

Implementarea Curriculumului național se va realiza în baza Ordinului MECC nr. 919 din 19.07.2019:

- Clasele I-IV: Curriculumul pentru învățământul primar la toate disciplinele școlare, în conformitate cu Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2019-2020;
- Clasele I-II: Curriculumul reconceptualizat la disciplina „Educație tehnologică”, modulul „Educație digitală”;
- Clasa a IV-a: Curriculumul reconceptualizat la disciplina „Educație tehnologică”, modulul „Robotica” (la decizia institutiei de învățământ).

În proiectarea și realizarea procesului educațional la disciplinele școlare se vor respecta prevederile Ghidului de implementare a curriculumului pentru învățământul primar (2018).

În învățământul simultan se va aplica „Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului național pentru învățământul primar în condițiile activității simultane” (2019).

Pentru elevii cu CES, cadrele didactice vor elabora planuri educaționale individualizate în baza curricula disciplinelor (2018), în conformitate cu ghidul metodologic „Individualizarea procesului educațional prin adaptări curriculare”, aprobat prin Ordinul ME nr. 671 din 1 august 2017.

1.2. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori

Procesul de evaluare va fi realizat pe baza Curriculumului pentru învățământul primar (2018) în conformitate cu „Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV” (2019), care este obligatorie pentru aplicare din 1 septembrie 2019. Metodologia dată are scopul de a reglementa acțiunile manageriale și didactice privind continuarea procesului de implementare a evaluării criteriale prin descriptori în contextul actualizat de Curriculumul pentru învățământul primar (2018), având ca bază generalizarea rezultatelor monitorizării continuă a procesului de implementare a ECD în instituțiile de învățământ pe parcursul anilor 2015-2019.

1.3. Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar

Evidența curentă a frecvenței și performanțelor elevilor, precum și a conținuturilor educaționale, se va realiza în catalogul școlar în conformitate cu „Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar, clasele I-IV”, aprobată prin Ordinul MECC nr. 842 din 03.07.2019. Instrucțiunea dată vine să raționalizeze modalitățile de procesare a rezultatelor școlare în contextul ECD: catalogul devine unicul document obligatoriu pentru înregistrarea rezultatelor elevilor. Acest fapt va aduce beneficii importante pentru cadrele didactice, care nu vor mai fi nevoiți să completeze o multitudine de diagrame/ tabele pentru monitorizarea performanțelor elevilor, dar vor avea în catalog tabloul complet al rezultatelor învățării fiecărui elev.

Pentru monitorizarea elevilor care necesită mai mult sprijin la disciplinele „Limba și literatura română/rusă” și „Matematică”, în conformitate cu „Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar” (2019), învățătorul va alege produsele care prezintă cele mai mari dificultăți elevilor concreți. Pot fi recomandate următoarele produse, dar decizia aparține cadrului didactic.

<i>Produse¹ recomandate pentru monitorizarea elevilor care necesită mai mult sprijin în conformitate cu „Instrucțiunea privind completarea catalogului” (2019)</i>	
Clasa I	
<i>Limba și literatura română</i>	Mesajul argumentativ Scrisul Propoziția alcătuită și scrisă Recunoașterea sunetelor, a grupurilor de sunete, a cuvintelor, a enunțurilor simple în mesajul scris și oral Citirea cu voce a unui text cunoscut Textul (literar/nonliterar) citit la prima vedere Textul literar povestit Dictarea (scrierea după dictare)
<i>Limba și literatura rusă</i>	Понимание смысла сообщения Пересказ текста Чтение стихотворения наизусть Повторное чтение текста Списывание предложения/ текста Ведение тетради по русскому языку Письмо под диктовку Презентация книги
<i>Matematică</i>	Calcul oral în baza unui exercițiu dat Calcul oral în baza înțelegerii terminologiei matematice Rezolvarea problemelor simple Formularea problemelor Completarea șirurilor de numere/forme geometrice Exercițiu lacunar (cu numere/ semne lipsă)
Clasa a II-a	
<i>Limba și literatura română</i>	Situația de comunicare (prezentare orală) Partea de vorbire Partea de propoziție Mesajul argumentativ Compoziția (scris) Propoziția alcătuită și scrisă Textul literar povestit Dictarea (scrierea după dictare)
<i>Limba și literatura rusă</i>	Понимание смысла сообщения Пересказ текста Чтение стихотворения наизусть Повторное чтение текста Списывание предложения/ текста Ведение тетради по русскому языку Письмо под диктовку Презентация книги
<i>Matematică</i>	Calcul oral în baza unui exercițiu dat Calcul oral în baza înțelegerii terminologiei matematice Calcul în coloniță Rezolvarea unui exercițiu fără/cu paranteze Rezolvarea ecuațiilor simple Rezolvarea problemelor compuse

¹ Numerotarea produselor se va face în conformitate cu „Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptorii în învățământul primar, clasele I-IV” (2019).

Clasa a III-a	
<i>Limba și literatura română</i>	Partea de vorbire Partea de propoziție Mesajul argumentativ Compoziția (scris) Propoziția alcătuită și scrisă Citirea cu voce a unui text cunoscut Povestirea despre textul literar Planul de idei (elaborare)
<i>Limba și literatura rusă</i>	Понимание смысла сообщения Подробный пересказ текста Чтение стихотворения/басни наизусть Повторное чтение текста Списывание текста Ведение тетради по русскому языку Письмо под диктовку Презентация книги
<i>Matematică</i>	Calcul oral în baza înțelegerii terminologiei matematice Calcul în coloniță Rezolvarea unui exercițiu fără/cu paranteze Rezolvarea ecuațiilor simple Rezolvarea problemelor compuse Transformări simple ale unităților de măsură
Clasa a IV-a	
<i>Limba și literatura română</i>	Partea de propoziție Mesajul argumentativ Compoziția (scris) Propoziția alcătuită și scrisă Dialogul scris Textul (literar/ nonliterar) citit la prima vedere Povestirea despre textul literar Planul de idei (elaborare)
<i>Limba și literatura rusă</i>	Понимание смысла сообщения Подробный пересказ текста Чтение стихотворения /басни/прозы наизусть Повторное чтение текста Списывание текста Ведение тетради по русскому языку Письмо под диктовку Презентация биографии автора художественного произведения/ книги (в т.ч. в электронном виде)
<i>Matematică</i>	Scrierea numerelor naturale Calcul în coloniță Rezolvarea unui exercițiu fără/cu paranteze Rezolvarea ecuațiilor simple Rezolvarea problemelor compuse Transformări ale unităților de măsură

Utilizarea personalizată a altor instrumente de monitorizare a performanțelor elevilor (de ex., diagrame, grile, tabele, grafice etc.) nu este obligatorie și rămâne la discreția cadrului didactic.

Documente școlare obligatorii de completat sunt:

1. Dosarul elevului
2. Catalogul școlar
3. Tabelul de performanță școlară (v. Anexa)

1.4. Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale

Activitatea dirigintelui cu părinții va fi orientată spre implementarea „Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022” (publicată: 07.10.2016 în Monitorul Oficial Nr. 347-352, art Nr: 1198).

2. SUPORTURI DIDACTICE APROBATE DE MECC PENTRU ANUL DE STUDII 2019-2020

2.1. Manualele școlare

Denumirea Scurtă	Limba de instruire	Anul intro ducerii	Autorii	Editura
Clasa I				
Limba și literatura română (Abecedar)	Română	2018	M. Buruiană, S. Cotelea ș.a.	Știința
Limba și literatura rusă (Букварь)	Rusă	2018	E. Novac, O. Popova, T. Rasscazova	ARC
Limba și literatura română	Rusă	2017	T. Callo	ARC
Limba și literatura bulgară	Bulgară	2017	Dimitrova ș.a.	Știința
Limba și literatura găgăuză	Găgăuză	2017	G. Baboglo, K. Vasilioglo ș.a.	Știința
Limba și literatura ucraineană	Ucraineană	2017	K. Kojuhar, T. Suftina	Știința
Matematică	Română/ Rusă	2017	L. Ursu, I. Lupu, I. Iasinschi	Prut Internațional
Clasa a II-a				
Limba și literatura română	Română	2015	N. Cubreacov, M. Buruiană ș a	Știința
Limba și literatura rusă	Rusă	2015	T.Rasscazova, T.Mihailova ș a	Știința
Limba și literatura română	Rusă	2015	V. Guțu, T. Cazacu	Lumina
Limba și literatura engleză	Română/ Rusă	2016	Iu. Ignatiuc, L. Foca, ș. a.	ARC
Limba și literatura franceză	Română/ Rusă	2015	Z. Vîrlan, E. Onofrei, ș. a.	Prut Internațional
Limba și literatura bulgară	Bulgară	2015	Dimitrova ș.a.	Știința
Limba și literatura găgăuză	Găgăuză	2015	G. Baboglo, K. Vasilioglo ș.a.	Știința
Limba și literatura ucraineană	Ucraineană	2015	K. Kojuhar, T. Suftina	Știința
Matematica	Română/ Rusă	2015	L. Ursu, I. Lupu, I. Iasinschi.	Prut Internațional
Științe	Română / Rusă	2015	Z. Galben - Panciuc, I. Botgros, ș.a.	Prut Internațional
Educația muzicală	Română/ Rusă	2015	A. Borș, M. Morari, ș.a.	Știința
Educația plastic	Română/ Rusă	2015	E. Samburic, L. Prisăcaru, ș.a.	ARC
Clasa a III-a				
Limba și literatura română	Română	2016	M. Buruiană, A. Ermicioi, S. Cotelea	Știința
Limba și literatura rusă	Rusă	2016	T. Rasscazova, T. Mihailova	Știința
Limba și literatura română	Rusă	2016	T. Cazacu, L. Nicolăescu - Onofrei, Z. Tăriță	Cartier
Limba și literatura bulgară	Bulgară	2016	Dimitrova ș.a.	Cartier
Limba și literatura găgăuză	Găgăuză	2016	G. Baboglo, K. Vasilioglo, A. Stoletniaia	Știința
Limba și literatura ucraineană	Ucraineană	2016	K. Kojuhar, A. Liușnevsci	Știința

Limba și literatura engleză	Română/ Rusă	2016	L. Ignatiuc, L. Foca, ș.a.	ARC
Limba și literatura franceză	Română/ Rusă	2015	E. Onofrei, Z. Vîrlan, ș.a.	ARC
Matematica	Română/ Rusă	2016	L. Ursu, I. Lupu, ș.a.	Prut
Științe	Română/ Rusă	2016	Z. Galben - Panciuc, I. Botgros, ș.a.	Prut
Educația muzicală	Română/ Rusă	2016	S. Croitoru, E. Coroi	Știința
Educația plastic	Română/ Rusă	2016	A. Vatavu, O. Carauș, ș.a.	ARC
Educația tehnologică	Română/ Rusă	2016	E. Grosu, R. Croitoru, L. Ciobanu ș.a.	Epigraf
Clasa a IV-a				
Limba și literatura română	Română	2017	T. Neculcea, M. Marin	Cartier
Limba și literatura rusă	Rusă	2017	G. Drozd, O. Borodaeva	Tipografia Centrală
Limba și literatura română	Rusă	2017	T. Cazacu, L. Nicolăescu,	Cartier
Limba și literatura bulgară	Bulgară	2017	Dimitrova ș.a.	Cartier
Limba și literatura găgăuză	Găgăuză	2017	G. Baboglo, K. Vasiliuoglo, A. Stoletniaia	Știința
Limba și literatura ucraineană	Ucraineană	2017	K. Kojuhar, A. Liușnevschi	Știința
Limba și literatura engleză	Română/ Rusă	2012	L. Ignatiuc, L. Aladin, ș.a.	ARC
Limba și literatura franceză	Română/ Rusă	2015	E. Onofrei, Z. Vîrlan, ș.a.	ARC
Matematica	Română/ Rusă	2017	L. Ursu, I. Lupu, ș.a.	Prut Internațional
Științe	Română/ Rusă	2017	Z. Galben - Panciuc, I. Botgros, ș.a.	Prut Internațional
Istoria	Română/ Rusă	2016	P. Cerbușca ș.a.	Știința
Educația muzicală	Română/ Rusă	2017	S. Croitoru, A. Borș, ș.a.	Știința
Educația plastic	Română/ Rusă	2016	I. Canțiru, A. Vatavu, ș.a.	ARC
Educația tehnologică	Română/ Rusă	2017	E. Grosu, R. Croitoru, ș.a.	Epigraf

2.2. Utilizarea suporturilor didactice auxiliare

Suporturile didactice auxiliare se vor alege de către cadrele didactice în mod judicios, ținând cont de prevederile curriculare, posibilitățile de armonizare cu manualul, specificul clasei de elevi, posibilitățile financiare ale părinților. Alegerea suporturilor auxiliare se va consulta cu managerul pentru învățământul primar, care va exclude abuzul de suporturi didactice auxiliare, precum nici nu va impune procurarea unor anumite suporturi. Achiziționarea auxiliarelor se va face cu acordul și semnătura părinților, cu fixare în procesul verbal al ședințelor prestabilite.

3. REPERE METODOLOGICE PRIVIND PROCESUL EDUCAȚIONAL LA DISCIPLINELE ȘCOLARE

3.1. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

3.1.1. Recomandări generale asupra proiectării didactice

La realizarea proiectării didactice de lungă durată a se ține cont de următoarele:

1. Subiectul curricular trebuie să fie scris întocmai ca în curriculum. Textul literar urmează a fi explorat conform concepției curriculare integrate, în contexte de dezvoltare a noțiunilor lingvistice și literare.

Așadar în rubrica **Conținuturi** a proiectării de lungă durată se va trece conținutul curricular, spre exemplu:

- Viteza și ritmul citirii. Textul-suport: „Guguță la școală” de Spiridon Vangheli.
- Cuvinte cu sens propriu, cuvinte cu sens figurat. Textul-suport: „Învățătura” de Nicolae Tăutu.

2. La realizarea proiectării didactice de lungă durată, se va ține cont de următoarea distribuție a orelor pe unități de învățare. Manualele aprobate de MECC și actuale în anul de studii 2019-2020 orientează cadrele didactice la următoarea distribuție (cadrele didactice vor utiliza acest tabel drept un reper util care are caracter recomandat):

Clasa	Nr. ore săpt.	Nr. ore per unit. de învățare	Nr. de unități de învățare	Nr. de ES	Nr. de EFE	Nr. ore anual
I	8	I-38 II-82 III - 86 IV-66	4	6 = 4 scrise + 2 orale + 1 anuală	14	272
II	7	20-22	9	13 = 9 scrise + 4 orale + 1 anuală	22	231
III	7	26-31	8	12 = 8 scrise + 4 orale + 1 anuală	24	231
IV	7	22-24	10	15 = 10 scrise + 5 orale + 1 anuală	21	231

Atenție! Evaluarea sumativă se va organiza în funcție de acest calcul, fiind foarte importantă ora premergătoare de consolidare precum și cea ulterioară de recuperare.

3. În procesul proiectării de lungă durată după manualele existente se va ține cont de introducerea următoarelor elemente obligatorii, care corespund cu schimbările curriculare produse în anul 2018:

Clasa I	Clasa a II-a
<p>A se introduce unitățile de conținut:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ascultăm și înțelegem mesajul. ■ Prezentarea personală. ■ Prezentarea membrilor familiei (prenume, grade de rudenie primară). ■ Numerotarea paginilor și orientarea în pagină. ■ Texte nonliterar informative: orarul lecțiilor, programul de lucru (magazin, biblioteca, punctul medical), adresele străzilor, orarul 	<p>A se introduce unitățile de conținut:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ascultăm și înțelegem mesajul. ■ Formule de prezentare (Prezentarea personală, prezentarea unui prieten). ■ Relatarea unor evenimente, informații din mass-media. ■ Cartea în viața noastră. Biblioteca școlară/ comunitară. Presa periodică pentru copii. Dicționare școlare (pe suport de hârtie și electronic). Enciclopedii pentru copii. Cartea electronică.

<p>circulației transportului în localitate, prețul mărfurilor);</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Texte nonliterar funcționale: felicitarea orală scurtă, bilețelul de informare, scrisoarea cu text scurt și desen; ■ A se exclude în proiectare conținuturile <i>Cuvintele ce denumesc obiecte, însușiri sau exprimă acțiuni</i>. S-au transferat pentru clasa a II-a. ■ A se urmări introducerea la nivelul fiecărei unități de învățare a activităților de învățare: atelierul de lectură, atelierul de discuție, atelierul de creație. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Compuneri după o ilustrație sau pe baza unor benzi de desene ■ Texte nonliterar informative: orarul lecțiilor, programul de lucru (magazin, biblioteca, punctul medical), adresele străzilor, orarul circulației transportului în localitate, prețul mărfurilor); ■ Texte nonliterar funcționale: bilețelul de informare, biletul de mulțumire; bilețelul de informare; bilețelul de solicitare; răspuns la bilețel; scurte mesaje scrise electronice (SMS); răspuns la mesaje; scrisoarea cu text scurt și desen; ■ A se exclude în proiectare unitățile de conținut: compuneri cu început dat, cu schimbarea unui sfârșit al textului citit; inventarea textelor scurte (3-4 enunțuri) cu elemente fantastice.
<p>Clasa a III-a</p>	<p>Clasa a IV-a</p>
<p>A se introduce unitățile de conținut:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ascultăm și înțelegem mesajul. ■ Relatarea unor evenimente, informații din mass-media. ■ Texte nonliterar informative: știrile, articole din ziare, de pe internet, textele științifice din enciclopediile pentru copii, de pe site-uri, definițiile cuvintelor din dicționar; ■ Texte nonliterar funcționale: anunțul, afișul, felicitarea orală scurtă, scurte mesaje scrise electronice (SMS); răspuns la mesaje; felicitarea scurtă; ■ Cartea electronică. Presa periodică pentru copii. Dicționare școlare (pe suport hârtie și electronic). Enciclopedii pentru copii. ■ Compuneri după o ilustrație sau un șir de ilustrații (legate de un subiect); Compuneri după un tablou artistic sau didactic cu un început dat; Scrieri imaginative (după un început dat; după un sfârșit dat; după cuvinte reper/expresii); după un plan de idei. ■ A se exclude în proiectare conținuturile: comparația și personificarea. Se transferă la clasa a IV-a. Pentru clasa a III-a este suficient să opereze cu noțiuni de teorie literară, precum mijloace plastice, imagini artistice, iar 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ascultare activă ■ Texte nonliterar informative: știrile, articole din ziare, de pe internet, textele științifice din enciclopediile pentru copii, de pe site-uri, definițiile cuvintelor din dicționar; ■ Texte nonliterar funcționale: invitația, spot publicitar, mesajul electronic (la telefon sau computer, după posibilități), solicitarea și oferirea (de informații; repetării unui mesaj; sprijinului; unui obiect), modul/ instrucțiuni de folosire a unor aparate, cartea poștală, rețete culinare, reclamele publicitare, afișul, fluturașul publicitar, programul de la spectacol, buletinul meteo, pagina de jurnal, anunțul de pe internet; ■ <i>Cartea electronică, eBook-ul, Cartea în format audio - audiobook-ul.</i> ■ S-a precizat pentru clasa a IV-a că părțile secundare: atributul, complementul, se vor delimita ghidat. ■ Compuneri - descriere a unui colț din natură (ghidat); după un plan dat sau alcătuit independent; cu început/ sfârșit dat; cu titlu/tema dată; după un șir de ilustrații; după un șir de ilustrații și întrebările date; după o bandă desenată

identificarea acestora se face pe cale intuitivă, fără a preciza noțiunile propriu-zise.	
--	--

Evidențiem unele probleme constatate în baza rezultatelor testării naționale și a pretestării din anii 2015 - 2019 și venim cu recomandări metodice de rigoare.

3.1.2. Regimul unic ortografic

Prevederile regimului unic ortografic rămân valabile și în anul școlar 2019-2020:

Model de scriere în caietele de teme curente:

- După fiecare temă scrisă în clasă sau acasă vom lăsa două spații și vom scrie pe al treilea. Alineatul se va stabili în parametrul de 2 cm.
- Atenționarea despre alineat se realizează începând cu clasa I.
- Pe parcursul lucrului nu se vor lăsa alte spații precum se va completa pagina întreagă, nu se admit spații libere, nejustificate.
- Înscrierea datei se va realiza la mijlocul paginii.
- E recomandabil ca în clasele I- a III-a numeralul care indică data să fie scris cu cifre și denumirea lunii – cu litere, iar în clasa a IV-a numeralul se va scrie cu litere.
- Înscrierea tipului de activitate este recomandabil să fie scris imediat după dată.
- De ex. Temă în clasă. Exerciții de dezvoltare. Exerciții de recuperare.
- Numărul exercițiului se va înregistra obligatoriu fără abrevieri de litere, după următorul model:

Exercițiul 3.

- Utilizarea parantezelor este inadmisibilă în cazul corectării. Paranteza are rolul de explicitare a unor sensuri. Astfel vom orienta elevul să corecteze printr-o bară oblică spre dreapta. În aceeași direcție va fi plasată și bara de corecție pe care o efectuează învățătorul la detectarea erorilor.
- Stabilirea regimului unic în organizarea scrierii pe caiete nu este un capriciu, dar o modalitate de organizare a scrierii în pagină, după cum și un reper important în formarea unei conduite inteligente a personalității.

Reguli de verificare/corectare a caietelor

1. Accentuarea erorilor și înregistrarea opțiunii corecte.
2. Evaluarea a tuturor formelor de lucru independent și a temelor realizate în scris.
3. Exercițiile de recuperare a erorilor și cele de dezvoltare e recomandabil să se execute în același caiet în care este prezentă greșeala.
4. Evaluarea cu descriptori a activității de recuperare a erorilor se va produce la discreția învățătorului, în special dacă aceasta justifică o ascensiune a elevului.
5. Verificarea caietelor și restituirea caietelor se va realiza în termeni reali, de obicei zi de zi.

Model de semnare a caietelor:

Caiet
pentru teme scrise la limba și literatura română
al elevei/ al elevului clasei a IV-a „A”
Liceul Teoretic „Ion Creangă”,
or. Soroca

Numele de familie, prenumele

A se ține cont de volumul dictărilor ortografice de cuvinte și a dictărilor textuale (a se vedea scrisoarea metodică din anul de studii 2013-2014).

3.1.3. Repere privind predarea-învățarea-evaluarea din perspectiva formării competențelor

- **Competența specifică: *Receptarea mesajului oral în situații de comunicare, manifestând atitudine pozitivă, atenție și concentrare.***

Competența de comunicare presupune nu numai capacitatea de a emite mesaje, de a fi un bun vorbitor/comunicator, ci, în egală măsură, și calitatea de a fi un bun ascultător, deoarece jumătate din procesul de comunicare este ascultarea. Conform datelor prezentate de specialiștii în domeniu, dintre

cele patru tipuri de activitate verbală perceperea mesajului la auz are ponderea cea mai mare - 45 %, în comparație cu celelalte activități: vorbirea - 30 %; lectura - 16 %; scrierea - 9 %.

Înțelegerea la auz sau audierea este prima abilitate de comunicare pe care o însușesc copiii în procesul de învățare a unei limbi. Audierea este un proces complex care presupune receptarea mesajelor orale, identificarea intenției vorbitorului, dar și o reacție la mesajele verbale și/sau nonverbale. Audierea este inclusă în ascultare, dar ea reprezintă doar o parte din procesul de ascultare. Scopul audierii constă în formarea la elevi/utilizatori a competențelor de a înțelege despre ce se vorbește și de a reacționa adecvat la cele auzite.

Recomandăm ca textele să fie ascultate de către elevi, de câte ori este necesar, astfel încât aceștia să poată realiza sarcinile de lucru și să își antreneze progresiv competențele de ascultare.

Formarea unor deprinderi de ascultător activ este o componentă importantă a competenței de comunicare. Această achiziție este întărită prin dezvoltarea unor competențe similare în receptarea mesajului scris. Problemele de ascultare trebuie identificate, iar, apoi, corectate.

Știind din ce cauză a apărut o anumită greșeală, cadrele didactice pot să conceapă exerciții de microascultare, prin care să o remedieze.

La acest nivel, problemele de înțelegere a mesajului oral pot să aibă următoarele cauze: elevul nu cunoaște cuvântul;

- îi cunoaște forma scrisă, dar nu și pe cea rostită (din cauza pronunției);
- îl confundă cu un alt cuvânt asemănător;
- cunoaște forma vorbită a cuvântului, dar nu îl recunoaște din cauza pronunției;
- recunoaște forma auzită, dar nu-i știe sensul;
- recunoaște forma auzită, dar îi atribuie un sens greșit.

Dificultățile identificate pot fi rezolvate prin expunerea elevilor la cât mai multe exemple care să conțină structurile problematice (o serie de propoziții pe care să le asculte și în care să fie exemplificată problema în cauză).

➤ **Competența specifică: Aplicarea elementelor de construcție a comunicării în mesaje emise, manifestând tendințe de conduită autonomă**

Cadrul didactic va conduce elevul spre conștientizarea posibilităților de utilizare a limbii, de structurare mai bună a exprimării, a gândirii sale, deci îi va oferi instrumentele de care are nevoie, fără a uita vreodată că esențială nu este memorarea noțiunilor, ci capacitatea de a le aplica.

Atenție! În treapta primară se disting următoarele etape de formare a competenței de aplicare a elementelor de construcție a comunicării:

Etapa familiarizării cu noțiunile de limbă	Etapa formării primelor noțiuni propriu-zise de limbă
elevii operează cu noțiuni gramaticale fără să le numească și fără să le definească , ceea ce corespunde cu clasele I-II	elevii își însușesc în mod științific noțiuni de limbă prin reguli și definiții, făcând apel la experiența lingvistică dobândită în etapa oral-practică, ceea ce corespunde cu clasele III-IV.

Predarea-învățarea limbii române se realizează pe baza sistemului concentric, adică al cercurilor concentrice care presupune eșalonarea cunoștințelor, reluarea lor în scopul completării și adâncirii fiecărei noțiuni gramaticale, integrării lor în sistemul limbii române, precum și în scopul formării și fixării deprinderilor elevilor de a le aplica în vorbire și în scris.

Specificul operării cu noțiunile gramaticale impune anumite cerințe, a căror respectare face mai ușor procesul de formare și consolidare a lor:

- materialul de limbă de la care se pornește este enunțul/textul. Se recomandă să nu se utilizeze obiecte (imagini), pentru că acestea ar orienta elevii spre gândirea concretă. Orice activitate care implică noțiuni gramaticale trebuie să se bazeze pe text (cuvintele izolate nu reprezintă o realitate a comunicării), pentru că ele funcționează cu acest statut; ele există numai în asociere cu alte cuvinte, comunicând, prin modificările de rigoare, un mesaj.

- elevii trebuie să participe ei înșiși la elaborarea definiției sau a regulii gramaticale. Pe baza materialului lingvistic studiat, prin analiza unei mari părți a structurilor cu privire la un anumit fenomen gramatical, elevii vor fi conduși spre a elabora definiția.
- noțiunile gramaticale se însușesc mai bine dacă învățătorul reușește să-i facă pe elevi să înțeleagă și legăturile dintre ele (ex. noțiunea de adjectiv nu poate fi înțeleasă bine dacă nu se face raportarea la substantiv; de asemenea noțiunea de subiect nu se poate înțelege fără raportarea la predicat).
- Un mijloc util în anumite situații de analiză gramaticală îl reprezintă întrebările. Datorită utilizării lor excesive (ceea ce înseamnă că se folosesc și când nu este nevoie sau se folosesc incorect), s-a ajuns la privarea orelor corespunzătoare de un rol important al lor: de a contribui la dezvoltarea gândirii elevilor. Întrebările se aplică în exces și schimbă realitatea raporturilor gramaticale: un cuvânt este decretat adjectiv pentru că răspunde la una dintre întrebările *care? ce fel de?* și nu pentru că determină un substantiv (sau un substitut al acestuia).

Ținând seama de aceste elemente, procesul formării noțiunilor gramaticale la elevi și a formării deprinderilor de a opera cu aceste noțiuni cu un grad înalt de abstractizare și generalizare, de a dobândi o gândire „gramaticală” este extrem de important pentru studierea limbii române.

Se disting două modalități/căi logice de abordare a noțiunilor gramaticale:

▪ Calea inductivă, de la particular la general, de la enunțuri care conțin situații caracteristice de generalizare, formularea definiției, a regulii. Dirijați de cadrul didactic, elevii observă, analizează, compară, descoperă, abstractizează. Lecțiile în care se pune accent pe învățarea conceptelor și noțiunilor gramaticale la clasele a III-a și a IV-a se concep mai mult inductiv.	▪ Calea deductivă, de la general la particular, presupune derularea activităților de la o regulă sau o definiție deja cunoscută de elevi la aplicarea concretă în comunicare (utilizată în special în orele de consolidare a cunoștințelor gramaticale).

Cele două căi logice de desfășurare a lecțiilor se află într-o relație de interdependență, sunt complementare (o separare a lor nu este posibilă), ajutându-l, deopotrivă, pe învățător în procesul de predare-învățare a elementelor gramaticale în ciclul primar.

Formarea deprinderii elevilor de a scrie corect

Se va impune o preocupare pentru cele patru aspecte ale scrierii: de ordin tehnic (regulile ce vizează poziția corpului în bancă, folosirea instrumentelor de scris, coordonarea corectă a mișcărilor mâinii și raportul spațial corect între elev și caiet); de ordin grafic (raportul dintre semnul grafic și sunet, modul de realizare a fiecărui element grafic, a fiecărei litere și a legăturilor dintre ele); de ordin ortografic (scrierea cuvintelor conform normelor ortografice în vigoare); de punctuație.

Se va folosi dictarea ca exercițiu de limbă pentru recunoașterea și aplicarea noțiunilor și regulilor fonetice. Reușita unei dictări depinde de respectarea următoarelor etape: selectarea conținutului dictării în funcție de obiectivele tipului de curriculum ales (numărul de propoziții, de cuvinte, gradul de accesibilitate); crearea climatului afectiv favorabil (motivarea elevilor, anunțarea scopului dictării, pregătirea materialelor necesare); citirea integrală a textului de către învățător; citirea textului pe unități logice; respectarea particularităților individuale prin reluarea conținutului de către învățător; citirea expresivă și integrală a textului, de către învățător, în vederea realizării autocorectării.

În activitatea la clasă se recomandă utilizarea următoarelor forme de dictări:

- **dictarea cu explicații prealabile** (în cele două variante: explicarea sensului unor cuvinte sau expresii, repetarea cunoștințelor teoretice care urmează a fi aplicate);
- **dictarea „fulger”** (moment ortografic);
- **dictarea selectivă** (pentru înlăturarea unor greșeli tipice și pentru fixarea unor cunoștințe);
- **autodictarea;**

- **dictarea de control** (după acumularea unor cunoștințe de ortografie și de punctuație, urmată de analiza greșelilor tipice și stabilirea unui plan de măsuri recuperatorii și de perfecționare a procesului de scriere).

Modalități de corectare a dictărilor vor fi: marcarea formei greșite și scrierea celei corecte; marcarea formei greșite cu sarcina de autocorectare; precizarea tipului și numărului de greșeli cu sarcina de identificare și de corectare a lor; corectarea sau autocorectarea având forma corectă a textului.

În vederea formării deprinderii de scriere corectă la elevi se va ține cont și de:

- realizarea evaluării produselor pe baza criteriilor și a descriptorilor de performanță, monitorizând permanent greșelile (grija sporită trebuie acordată elevilor care întâmpină constant dificultăți; trebuie descoperită cauza care generează aceste rezultate, fie neînțelegerea textului dictat, fie slaba concentrare a atenției voluntare)
- menținerea unui echilibru între particularitățile de vârstă, conținuturi, volum și grad de dificultate;
- alternarea tipurilor de dictare și asigurarea ritmicității corespunzătoare (zilnic, cel puțin o dată la două zile);
- perceperea fenomenelor de limbă prin utilizarea mai multor analizatori;
- respectarea normelor de scriere corectă la toate disciplinele și în orice situație;
- asigurarea timpului necesar pentru consolidarea unei noțiuni, a unei norme;
- valorificarea textelor studiate pentru predarea-învățarea noțiunilor de limbă;
- elaborarea unor fișe de recuperare și de dezvoltare pentru asigurarea tratării diferențiate

➤ **Competența specifică: Receptarea textelor literare și nonliterare prin tehnici de lectură adecvate, dând dovadă de citire corectă, conștientă, cursivă și expresivă**

Recomandări metodice specifice disciplinei Limba și literatura română pe clase.

Clasa I. În procesul implementării curriculumului școlar, e necesar să se actualizeze etapele de predare a lecțiilor de citit-scris în perioada abecedară/alfabetară.

Prima lecție de citit – scris Predare integrată	<u>A II – a lecție de citit – scris</u>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Formularea propoziției și realizarea schemei ■ Analiza fonetică a cuvântului și descoperirea sunetului nou ■ Pronunțarea sunetului nou și descoperirea lui în cuvinte ■ Prezentarea literei de tipar corespunzătoare sunetului ■ Recunoașterea literei noi din diverse surse ■ Intuirea imaginilor din abecedar ■ Citirea cuvintelor scrise pe silabe ■ Scrierea literei de mână ■ Scrierea cuvintelor ■ Exerciții de cultivare a limbii 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Citirea cuvintelor scrise pe silabe ■ Întrebări adresate elevilor sau exerciții de respirație, pentru ieșirea din ritmul sacadat ■ Citirea în șoaptă a textului de către elevi ■ Exerciții de citire a textului ■ Citirea model a învățătorului ■ Citirea elevilor după model ■ Citirea selectivă ■ Povestirea textului (când este posibil) ■ Scrierea propozițiilor ■ Exerciții de cultivare a limbii

Depășirea dificultăților de citit-scris

O problemă cu care se confruntă cititorii începători este *dislexia* – deficiență care se caracterizează prin incapacitatea de a înțelege simbolurile grafice (literele) și se manifestă prin următoarele aspecte deficitare:

- dificultăți în învățarea citit – scrisului;
- omiteri, adăugiri, substituiri, inversări de sunete, litere, silabe, cuvinte;
- confuzii de litere asemănătoare din punct de vedere optic (u – n – m; d – b – p; i – î etc.).
- citit sacadat și silabisit;

- contopiri și comprimări de cuvinte;
- sărirea și suprapunerea rândurilor;
- nerespectarea spațiului paginii;
- scrisul servil și citit – scrisul ca în oglindă;
- abilități de citire și scriere marcate de lentoare (încetineală) și de o serie de erori etc.

Pentru corectarea acestor deficiențe pot fi folosite diverse metode și procedee de terapie a dislexiei și disgrafiei:

- exerciții și jocuri pentru dezvoltarea auzului fonematic;
- exerciții pentru dezvoltarea capacității de orientare spațială;
- exerciții pentru dezvoltarea motricității fine (colorarea, decuparea, modelarea);
- exerciții de sesizare a relației sunet – literă;
- exerciții de diferențiere auditivă, vizuală și kinestezic – motrică;
- corectarea tulburărilor de vorbire;
- exerciții de dezvoltare a limbajului și stimulare a activității psihice;
- exerciții de corectare a confuziilor de litere etc.

Tot în această perioadă se observă la unii copii tulburări de vorbire, cum ar fi bâlbâiala. Aceasta poate fi cauzată nu doar de factorii patogeni. Uneori se observă și la unii copii absolut sănătoși deficiențe de exprimare, tulburări de vorbire, care se manifestă prin ritmul sacadat sau prea grăbit al vorbirii, repetări nejustificate ale aceluiași sunet (silabă), cuvânt, provocând așa numita falsă bâlbâială. Asemenea probleme apar din cauza că copiii nu au vocabular suficient pentru a-și exprima gândurile, sau nu înțeleg bine ceea ce trebuie să expună, ori prea tare se grăbesc să răspundă sau au emoții foarte puternice.

Aceste deficiențe pot fi înlăturate de către învățător, îndrumând copiii să respire corect, să nu se grăbească, să-și formuleze mai întâi gândurile în minte, apoi să răspundă. Pentru astfel de cazuri sunt benefice și exercițiile de respirație, de exemplu:

- exerciții de imitare a umflatului baloanelor;
- imitarea sforăitului cailor, a ropotului copitelor (cu limba);
- suflatul pe suprafața unei oglinzi până se aburește;
- imitarea suflatului în lumânare;
- umflarea puternică a obrazilor și dezumflarea lor treptată;
- exerciții de coordonare a respirației: elevii sunt puși să tragă aer în piept și să numere până la 10 pe o singură expirație, pronunțând corect și complet numerele;
- exerciții de recitare a versurilor (mai întâi mai scurte, apoi din ce în ce mai lungi), rostind fiecare vers în timpul unei expirații, la sfârșitul versului urmează o inspirație, apoi se recită versul al doilea. Exercițiul se repetă de câteva ori, făcând câte o pauză după fiecare repriză;
- exerciții din mers pentru extinderea amplitudinii respirației – măbind treptat tempoul mersului, străduiți-vă ca respirația să nu se accelereze, dar să fie mai profundă ș.a.

Sugestii metodice pentru realizarea *Lecturii explicative și lecturii interpretative*:

Etapile lecturii explicative:	Etapile lecturii interpretative:
<ul style="list-style-type: none"> ■ citirea multiplă: citire model (în gând); citire în lanț; citire selectivă; citire pe roluri; citire integrală etc.; ■ identificarea cuvintelor noi; ■ explicarea cuvintelor noi; ■ integrarea cuvintelor noi în enunțuri proprii; ■ selectarea expresiilor artistice; ■ comentarea ghidată a expresiilor artistice; ■ alcătuirea de enunțuri originale cu aceste expresii artistice; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ reproducerea succintă a unor date din viața unui scriitor; ■ enumerarea unor lecturi din tematica operei scriitorului (după caz); ■ integrarea lecturii genului literar și speciei corespunzătoare deducerea structurii compoziționale; ■ identificarea momentelor narațiunii și a tablourilor descrierii; ■ caracterizarea unor personaje; ■ povestirea lecturii;

<ul style="list-style-type: none"> ■ delimitarea lecturii în fragmente (sau tablouri); ■ analizarea fragmentelor sau comentarea tablourilor; ■ elaborarea ideilor principale; ■ alcătuirea planului de idei; ■ povestirea lecturii după plan (în conformitate cu cerințele curriculare); ■ desprinderea mesajului lecturii. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ comentarea limbajului artistic și a stilului; ■ analizarea elementelor prozodice; desprinderea mesajului lecturii literare.
---	--

Pentru *determinanții temporali și spațiali* ai acțiunii din text se recomandă a realiza tehnici variate și specifice, prin care elevii să deosebească situațiile indirecte de descriere a timpului și a spațiului; exerciții de discutare a textelor narative citite, în funcție de următorii parametri: „cine” (personajele), „ce face?” (acțiunea), „când”, „unde” (plasarea acțiunii în timp și spațiu), „cum” (modul de desfășurare a acțiunii).

Caracterizarea personajelor constituie un reper important în lectura interpretativă a textului, **de aceea se recomandă:**

- a consolida experiența dată prin situații variate prin care ar delimita identificarea trăsăturilor fizice și morale în baza faptelor descrise în text;
- exerciții de completare a unor propoziții cu atribute, pentru a prezenta trăsăturile personajelor, și/sau complemente, pentru a reda circumstanțele unei acțiuni;
- exerciții de selectare din text a trăsăturilor fizice și morale în scopul caracterizării personajelor.

Rolul citirii cursive a fost pe nedrept minimalizat sau chiar uitat (neglijat) în mod nejustificat. Ciclul primar, ca parte integrantă a sistemului de învățământ are drept sarcină principală de a-i înzestra pe elevi cu cele mai importante instrumente ale activității intelectuale – cititul și scrisul. De felul în care elevii au însușit în ciclul primar deprinderea de a citi depinde randamentul școlar și prevenirea rămânerii în urmă la învățătură, deoarece în majoritatea cazurilor elevii care nu posedă actul cititului la nivel corespunzător sânt predispuși insuccesului și la celelalte discipline de studii. De aceea trebuie de găsit elemente specifice cititului, care să permită încadrarea într-un ritm de sincronizare cu fluxul actualei explozii informaționale, pentru a evita riscul de pierderi culturale și spirituale, de rămânere în urmă, într-o zonă a inculturii, a ignoranței, a incompetenței.

Problema nu constă doar în ideea de a ajuta elevii să stăpânească tehnici eficiente de citire, dar și de a le forma deprinderea de a trece cu ușurință de la o tehnică la alta, alternând diferite tehnici de lectură pentru realizarea sarcinilor de învățare cu scopul de a evita tehnicile rudimentare, plictisitoare de recitare a materialului până la memorarea lui mecanică. De aceea e necesară luarea măsurilor de ameliorare atât la nivel de clasă, școală, cât și la nivel mai larg.

Formarea deprinderii de citire la elevi, ca instrument al muncii intelectuale, este un proces relativ lung, având în vedere faptul că a citi nu înseamnă doar simpla descifrare / decodificare a unui text, deoarece după cum afirmă Robert Dottrens „A ști să citești... înseamnă a fi dobândit o tehnică ce nu prezintă valoare și interes decât dacă cel ce știe să citească înțelege ceea ce citește”

Atenție! Pe parcursul anilor de școală primară se urmărește accelerarea ritmului de citire, dezvoltarea deprinderii de citire corectă. În acest sens propunem un set de procedee didactice care facilitează activitatea învățătorului la etapa citirii multiple și creează condiții de varietate în cadrul lecției.

În citirea textelor literare simpla exersare a actului cititului nu poate asigura însușirea capacității elevilor de a se orienta într-un text, dacă nu se are în vedere, în același timp, înțelegerea mesajului unei creații literare, științifice sau de altă natură, înțelegere realizată pe baza analizei multiple a textului.

Destul de frecvent, conținutul esențial al unui text este asimilat de elevi fie prin reproducerea lui de către învățător, fie prin memorarea mecanică a acestuia. În asemenea cazuri, elevii rămân deseori doar la „litera” textului și nu sunt stimulați să analizeze, să interpreteze, să exprime opinii, impresii personale cu privire la mesajul lucrării citite.

Nu este nevoie să fie folosite toate componentele unei metode ci, mult mai eficient ar fi dacă învățătorul ar recurge doar la acelea care ar conduce la înțelegerea deplină a mesajului. Prin întrepătrunderea unor componente ale lecturii explicative cu cele ale lecturii interpretative acesta va asigura însușirea de către elevi a valorilor multiple ale mesajului unui text, precum și capacitatea acestora de a se orienta cu ușurință în textul citit.

Pentru a dezvolta **competența de receptare a textelor literare** e necesar de accelerat ritmul de citire și de dezvoltat deprinderea de citire corectă. În acest sens, pot fi utile următoarele procedee și tehnici didactice care facilitează activitatea învățătorului la etapa citirii multiple și creează condiții de varietate în cadrul lecției. Elevii au deja formate deprinderile și abilitățile de citire care cuprind:

- *citirea în gând;*
- *citirea în șoaptă;*
- *citirea împreună.* Elevul citește împreună cu învățătorul.
- *citirea jocurilor de cuvinte.* Se citesc rar, mai repede/în cor și individual
- *citirea în continuare.* Citește mai departe elevul care a descoperit, unde a rămas.
- *citirea prin excludere.* Se exclud anumite cuvinte.
- *citirea ortoepică.* Fiecare silabă se citește de două ori.
- *citirea consecutivă.* Elevul cu citire rapidă citește după elevul cu citire lentă, iar acesta citește după cel cu citire cursivă.
- *citirea pe roluri.* Se realizează atunci când textul o permite.
- *citirea în cor;*
- *citirea creatoare.* Se cere elevilor să citească textul din manual, dar cu folosirea a cât mai multe cuvinte proprii. Prin această citire se urmărește antrenarea capacității de povestire, conștientizarea actului citirii, posibilitatea de adaptare la situații concrete.
- *citirea selectivă.* Se cere elevilor să citească sau să nu citească anumite cuvinte sau propoziții.
- *citirea întârziată.* Un elev începe să citească, un alt elev începe să citească după el cu o întârziere de câteva cuvinte, până la o propoziție căutând să-l ajungă.
- *citirea în ecou.* Un elev care citește bine va citi cu voce tare câte o propoziție, iar alt elev cu dificultăți la citit va citi aceeași propoziție în șoaptă. Se urmărește întărirea încrederii în forțele proprii, citirea curentă, corectă.
- *citirea alternativă.* Se citește o propoziție cu voce tare, următoarea - în șoaptă.
- *citirea în lanț.* Fiecare elev va citi câte 1-2 propoziții în funcție de lungimea textului.
- *citirea în perechi.* Se citește în perechi un elev care citește bine sau foarte bine cu unul care are un ritm mai lent sau care citește mai puțin bine. Se urmărește reglarea ritmului de citire, apropiind fiecare copil de ritmul clasei.
- *citirea în ștafetă.* Un elev citește până când învățătorul îl oprește. Cel care a citit trebuie să numească cât mai repede un coleg care să citească mai departe.
- *citirea – spectacol.* Copilul care citește vine în fața clasei și citește cât poate de corect cu intonație. La sfârșit face o plecăciune către spectatori, iar aceștia aplaudă.
- *ștafeta greșelilor.* Un elev citește până la prima greșală, fiind oprit de ceilalți elevi. Continuă următorul, până face prima greșală, și așa mai departe.
- *citim în cor și batem din palme la sfârșitul fiecărui enunț.*
- *citim în șoaptă și batem ușurel la fiecare cuvânt cu degetul pe masă.*
- *citim un cuvânt în șoaptă și un alt cuvânt – cu voce.*
- *citim de jos în sus câte un enunț.*
- *citire codificată* se acoperă anumite cuvinte din text, iar elevii trebuie să le descopere urmărind logica textului.
- *citire inversă* de la sfârșitul enunțului la început.
- *citire interzisă* se interzice citirea anumitor cuvinte, cuvinte care exprimă acțiuni, nume de persoane.
- *citire cronometrată;*
- *citire dramatizată;*
- *citire cântată.*

➤ **Competența specifică: Gestionarea experiențelor lectorale în contexte educaționale, sociale, culturale, dând dovadă de interes și preferințe pentru lectură**

Pentru secvența de conținut *Tainele cărții* nu se va opera cu un singur text, pe care învățătorul îl propune elevilor spre lectură. Amintim că finalitatea de concept a acestei competențe specifice constă în alegerea de către elev a cărții/textului în conformitate cu preferințele de lectură.

Ar însemna să propunem, după cum urmează:

- în clasa I - din 2 texte/ cărți propuse să aleagă argumentat un text / o carte;
- în clasa a II-a – din 2 - 3 texte/ cărți propuse să aleagă argumentat un text / o carte;
- în clasa a III-a - din 3 - 4 texte/ cărți propuse să aleagă argumentat un text / o carte;
- în clasa a IV-a – dintre mai multe cărți/texte sau dintr-o expoziție de carte să aleagă argumentat o carte.

Lecturile elevilor, de obicei vor fi la libera alegere, însă învățătorul are o menire de a orienta, de a propune câteva texte literare din universul tematic sau ideatic al modulului. O recomandare este de a obișnui elevul cu munca intelectuală prin completarea **unei agende de lectură** (un caiet special), în care elevii își vor consemna cele mai importante idei, gânduri și păreri vizavi de cele citite.

3.2. РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА

3.2.1. Основные положения

Так как обучение Русскому языку и литературе в 2019-2020 году будет осуществляться на основе куррикулума 2018 года для всех классов начального звена обучения, а новое учебно-методическое обеспечение дисциплины будет предоставлено только для 1-2 классов, то для работы в 3-4 классах будут использоваться учебники предыдущих лет издания. В связи с этим, учителю необходимо обратить внимание на введение ряда новых тем в уроки русского языка и литературы согласно куррикулуму.

3.2.2. Основы организации учебного процесса, нацеленного на формирование компетенций

Основой организации учебного процесса является интегрированный урок, представляющий межпредметную интеграцию двух учебных дисциплин – русского языка и литературы.

Для построения урока периода обучения грамоте принимается во внимание аналитико-синтетическая работа над страницей букваря, а для уроков основного периода – этапы работы над текстом: предтекстовая, притекстовая и послетекстовая работа.

Включение языковых заданий рекомендуется внедрять для периода обучения грамоте на этапе синтеза (с момента обозначения звука буквой, с этапов параллельного чтения и письма слогов, слов, предложений), для основного периода обучения – на этапе послетекстовой работы (после проведения повторного чтения). Проверка домашнего задания, которая проводится на этапе предтекстовой работы, также может включать языковые задания.

Основной формой работы с детской книгой являются **уроки внеклассного чтения**.

Внеклассное чтение не является отдельным предметом, а представляет собой один из разделов учебной дисциплины *Русский язык и литература*, соотносится со специфической компетенцией № 6 и проводится с периодичностью 1 раз в две недели. Внеклассное чтение организуется со второго семестра 1-го класса по 4 -й класс.

Данный раздел в куррикулуме представлен списком рекомендуемой литературы для прочтения. Выбор книг из списка производится остаточным образом из тех авторов и названий книг, которые не были включены в учебные пособия данного класса. Общая цель внеклассного чтения – расширение читательского кругозора младшего школьника.

В основе уроков русского языка и литературы находится работа с текстом – художественным и нехудожественным. Учителю следует принять во внимание рекомендуемое куррикулумом жанровое разнообразие художественных текстов и различные виды нехудожественных текстов.

Виды текстов	Распределение куррикулумного содержания по классам			
	1 класс	2 класс	3 класс	4 класс
Художественные	Жанры: загадка, скороговорка, пословица, сказка, рассказ, стихотворение	Жанры: колыбельная песня, небылица, пословица, сказка, рассказ, стихотворение. Виды сказок: бытовая, волшебная, о животных.	Жанры: стихотворение, рассказ, сказка.	Жанры: стихотворение, рассказ, сказка, басня, былина, легенда.
Нехудожественные	Расписание уроков. График работы магазина, поликлиники, библиотеки. График движения транспорта.	Записка ² . Приглашение, объявление, афиша. Театральная программка спектакля.	Поздравление ² . Инструкция к игре. Словарная статья ² . Энциклопедическая статья ² .	Письмо. Реклама. Газетная/журнальная статья ² .

Поскольку работа над жанрами ранее строилась как сквозная тема уроков русского языка и литературы, в 2019-2020 учебном году (согласно куррикулуму) следует принять во внимание изучение признаков каждого обозначенного жанра на специально отведенных уроках (обозначенных учебником или продуманных учителем при долгосрочном планировании).

Учитывая критерий целостности нехудожественных текстов (сплошные – состоят из законченных предложений, организованных в абзацы; несплошные – не имеют законченных предложений, часто представляются в графической форме, т. е. на картах, схемах, в таблицах, рекламных плакатах и т. д.), следует отметить: сплошные тексты могут быть представлены самостоятельно для изучения на уроках русского языка и литературы, а несплошные тексты рекомендуется вводить в уроки на основе связи с художественным текстом. Основная работа организуется над художественным текстом, а нехудожественный вводится в виде отдельных заданий, органично связанных с содержанием художественного текста.

Среди приемов работы над нехудожественным текстом рекомендуются:

- Определение назначения текста (*Какую информацию узнали? Где информация может пригодиться? Где встречались с подобной информацией?*)
- Нахождение фактического материала из текста при ответах на вопросы. (Например, при изучении инструкции к игре: *Сколько человек может играть в игру? Что представляет собой игровое поле? Кто считается победителем в игре?*)
- Изучение структуры/плана текста (*Из каких частей состоит текст? Что описывается в каждой части текста?*)
- Комментирование текста (*объяснение отдельных слов, описанных событий во время чтения*).
- Объяснение назначения иллюстраций/карт или создание иллюстраций/карт. (*Что изображено? Какую информацию можно узнать из иллюстраций? Какую недостающую информацию в тексте можно определить по карте?*)
- Нахождение особенностей нехудожественного текста (*описывается то, что происходит в жизни на самом деле; нет выразительных средств языка; составитель текста/автор не выражает своего отношения к описываемому*).
- Сравнение информации в тексте с информацией в других источниках (*Где встречали подобную информацию? Сравните, как описываемая информация представлена в другом источнике?*)
- Противопоставление информации в тексте с информацией в других источниках (*Где встречали подобную информацию? Противопоставьте описанную информацию с тем, как она представлена в другом источнике? В чем наблюдаете разницу?*)
- Заполнение таблиц и схем (*заполняются на основе содержания нехудожественного текста*).

² В т.ч. в электронном виде

- Оценка утверждений (*дополнительно предлагаются утверждения, истинность/ложность которых можно подтвердить/опровергнуть содержанием нехудожественного текста*).
- Формулирование выводов (*Какой вывод для себя сделали после прочтения информации?*)

В работе над диалогической и монологической речью младших школьников следует обратить внимание также на появление отдельных тем («Диалог», «Монолог») на страницах учебников или в долгосрочном планировании.

С 1-го класса учащиеся знакомятся с понятием диалога. В речь ребенка вводятся специальные термины: реплики, собеседник, слушатель. При составлении диалогов во внимание принимаются речевые формулы этикета (обозначены содержанием куррикулума для каждого класса), речевые ситуации, структурные части диалога (начало, продолжение, завершение) и правила ведения диалога.

Монолог ученика связан с пересказом текста (подробным, выборочным, кратким), с устным описанием предмета/природы, составлением устных рассказов, чтением наизусть стихотворений/басен/отрывков из прозы. Составление монологов сопровождается пониманием характеристик устной речи: громкая/тихая, быстрая/медленная, повышение/понижение голоса. Учащиеся знакомятся с мимикой и жестами как невербальными средствами, сопровождающими как монолог, так и диалог.

Организуя работу по русскому языку и литературе в 2019-2020 учебном году как по новому учебно-методическому комплексу для 1-2 класса, так и по учебным пособиям прошлых лет издания, следует обозначить пути работы над новыми элементами содержания куррикулума:

- как отдельными темами уроков, где все задания на уроке подчинены теме;
- как сквозными темами уроков (на протяжении учебного года), представляются рассредоточенными отдельными заданиями.

3.2.2. Стратегии оценивания

Процесс оценивания по русскому языку и литературе осуществляется в соответствии с *Методологией критериального оценивания через дескрипторы, I-IV классы, 2019 г.* (МКОД)

- **Первичное оценивание** на уроках русского языка и литературы рекомендуется проводить в начале учебного года (начиная со 2-го класса), и в начале каждого учебного модуля. Следует обратить внимание, что в начале модуля первичное оценивание не обязательно должно быть инструментальным.
- **Точечное формативное оценивание** ставит целью проверку сформированных единиц компетенций через продукты, утвержденные МКОД. В 2019-2020 учебном году ведение классного журнала сопровождается заполнением по русскому языку и литературе раздела «Отслеживание результатов учащихся, нуждающихся в постоянной поддержке» (через точечное формативное оценивание). Для отслеживания результатов рекомендуются восемь продуктов (см. раздел № 2 данного документа), но окончательное решение по отслеживаемым продуктам принадлежит учителю.
- **Поэтапное формативное оценивание** организуется с целью проверки нескольких (3-5) сформированных единиц компетенций, осуществляется через дескрипторы уровней достижений.
- **Суммативное оценивание** может быть письменным и устным. Количество письменных оцениваний зависит от количества учебных модулей, устное составляет 50 % от письменных, и определяется равным количеством по семестрам, или в первом семестре может быть меньше, чем во втором из-за количества учебных недель, составляющих каждый семестр.

Устное суммативное оценивание (УСО) проектируется каждым педагогом с учетом потребностей и индивидуальной специфики класса. Рекомендуется проведение УСО в учебных модулях с большим количеством часов для предотвращения перенасыщения

оцениваниями отдельных модулей. Рекомендуется проведение УСО в течение одного урока (45 минут). В случае, если количество учащихся превышает 20 человек, может быть проведено в течение двух уроков (90 минут).

В качестве продуктов, проверяющих сформированность способностей, выносимых на УСО, предлагаются следующие продукты:

1 класс	Понимание смысла сообщения. Участие в речевом общении. Пересказ текста. Чтение стихотворения наизусть. Повторное чтение текста.
2 класс	Понимание смысла сообщения. Участие в речевом общении. Пересказ текста. Чтение стихотворения наизусть. Повторное чтение текста.
3 класс	Понимание смысла сообщения. Участие в речевом общении. Составление устного диалога. Подробный пересказ текста. Чтение стихотворения/басни наизусть. Первичное чтение текста. Повторное чтение текста.
4 класс	Понимание смысла сообщения. Участие в речевом общении. Составление устного диалога. Подробный пересказ текста. Выборочный пересказ текста. Чтение стихотворения/басни/прозы наизусть. Первичное чтение текста.

При УСО, оцениванию может быть подвергнута как одна, так и несколько единиц компетенций через один или несколько продуктов.

Рекомендуется следующий алгоритм разработки УСО:

1. Определение единицы/единиц компетенций для УСО.
2. Выбор продукта/продуктов для УСО.
3. Разработка заданий для УСО.
4. Разработка карточек (если необходимо) для УСО.
5. Разработка карточек (если необходимо) для работы остальных учащихся класса.

Организуя УСО необходимо помнить о разнообразии продуктов, через которые проверяется сформированность единиц компетенций, а также об уровне и особенностях учебного коллектива.

3.3. MATEMATICĂ

3.3.1. Repere de bază

Manualele aprobate pentru clasele I-III nu necesită modificări în vederea realizării prevederilor curriculumului disciplinar la matematică (2018). În manualul aprobat pentru clasa a IV-a, în conformitate cu desconggestionarea curriculumului, **vor fi excluse conținuturile care vizează rezolvarea problemelor-tip prin metoda figurativă:**

- p. 40-41
- p. 43, nr. 6;
- p. 45, nr. 6-7;
- p. 47, nr. 6;
- p. 48, nr. 4; nr. 5 a) b);
- p. 49, nr. 4;
- p. 50;
- p. 51, nr. 3-6;
- p. 52 (în afară de „Exerciții circulare”);
- p. 53;
- p. 54, nr. 4;
- p. 55, nr. 7;
- p. 57, nr. 6;
- p. 58, nr. 3;
- p. 59, nr. 7 a); nr. 2;
- p. 62, nr. 4;
- p. 64, nr. 13;
- p. 65, nr. 4;
- p. 93, nr. 6;
- p. 95, nr. 6;
- p. 100, nr. 6;
- p. 104 (în afară de „Exerciții circulare”);
- p. 105, nr. 2, 4; Concurs;
- p. 109, nr. 5;
- p. 110, problema „Rezolvăm și explicăm”;
- p. 113, nr. 4;
- p. 117, nr. 2;
- p. 125, nr. 2;
- p. 126, problema-poezie.

3.3.2. Repere privind predarea-învățarea-evaluarea din perspectiva formării competențelor

➤ Dezvoltarea competențelor de calcul, valorizând atenția și interesul pentru calcul corect, rațional, fluent

Se va acorda o **atenție sporită competențelor de calcul**. Pentru explicarea procedeelor de calcul se vor folosi materialele didactice specifice vârstei elevilor: bețișoare, numărători de poziționare etc. În calculul oral se va accentua folosirea proprietăților operațiilor aritmetice, pentru a favoriza un calcul corect și fluent, dar și pentru a stimula ingeniozitatea elevilor în alegerea procedeelor convenabile de calcul, dezvoltând interesul pentru calculul rațional. În calculul scris se va spori atenția față de comentarea calculului, deoarece o interiorizare veridică nu poate fi atinsă fără o exteriorizare prin limbaj. Vor fi urmați algoritmi propuși în manuale, iar învățătorii vor atrage o atenție sporită corectitudinii, rigurozității matematice și coerenței modelelor de comentare orală a calculului, oferite la clasă.

În cadrul fiecărei lecții se vor rezerva circa 15 minute pentru calcul oral. În acest scop, se recomandă valorificarea jocurilor didactice, a dictărilor matematice și a interactivității. Ținem să accentuăm valoarea formativă a **jocurilor didactice** ca una dintre cele mai propice metode didactice la vârsta școlară mică, dar și a **dictărilor matematice** ca una dintre cele mai eficiente metode specifice învățământului matematic primar. Se recomandă dictări matematice de diverse tipuri: aritmetice; terminologice; cu determinarea valorii de adevăr; geometrice; grafice; figurative. În formularea sarcinilor pentru dictările matematice se vor utiliza diverse elemente de terminologie matematică, stipulate în conținuturile curriculare. Realizarea dictărilor matematice permite activizarea fiecărui elev și a întregii clase, favorizează nu doar dezvoltarea capacităților de calcul, dar și ridicarea nivelului de cultură matematică a elevilor, îmbogățirea limbajului matematic al acestora etc. Realizând sarcinile, elevii devin mai organizați și mai concentrați, își dezvoltă atenția, capacitățile de receptare a mesajului oral.

Se va asigura învățarea conștientă a cazurilor tabelare de înmulțire și împărțire, excluzând practica păguboasă de a cere memorarea tablei înmulțirii ca temă pentru vacanță, înainte de a o preda la clasă. Activități pregătitoare pentru predarea-învățarea tablei înmulțirii se vor asigura treptat și sistematic, începând cu semestrul 2 al clasei I, prin diverse modalități ludice pe baza numărării cu startul, finalul și pasul dat: numărare în ștafetă, numărători versificate, jocuri ritmice etc. În cadrul predării tablei înmulțirii în clasa a II-a, învățătorul va asigura învățarea conștientă, stimulând memorarea prin diverse activități atractive. În vederea consolidării, recomandăm pentru vacanța de vară (trecerea în clasa a III-a) proiecte în parteneriat elevi-părinți: realizarea unor postere personalizate cu tabla înmulțirii, ilustrate prin imagini sau desene sugestive.

Nu se vor neglija cazurile speciale: înmulțirea cu un factor 0 sau 1; împărțirea la 1; împărțirea a două numere egale; împărțirea lui 0; împărțirea la 0. Aceeași atenție se va acorda și cazurilor speciale ale împărțirii cu rest (când deîmpărțitul este mai mic decât împărțitorul). Lacunele în însușirea cazurilor speciale ale înmulțirii și împărțirii generează dificultăți în formarea ulterioară a capacităților de calcul, în special la împărțirea în colonită.

La scrierea operației de înmulțire în clasele primare se va folosi semnul „×”, asigurând astfel respectarea particularităților percepției la vârsta școlară mică. Semnul „·” se introduce în cadrul unei teme speciale în clasa a V-a, precizându-se situațiile în care acesta se scrie și cele în care se omite.

Atenție!

Atât calculul oral, cât și cel scris trebuie să fie automatizat în clasele primare, constituind o premisă elementară a succesului învățării la treapta gimnazială. În ultimii ani se constată o reducere substanțială a competențelor de calcul oral, ceea ce împiedică ulterior însușirea matematicii. Elevul stopează la calcule și nu reușește să însușească esența conținuturilor de matematică, nu ajunge să guste frumusețea și rafinamentul raționamentelor matematice, să-și cultive motivația pentru studiul matematicii. Astfel, un lucru atât de minor, la prima vedere, în condițiile accesibilității mijloacelor electronice, ca automatizarea calculului mental, poate fi nociv pentru reușita la matematică în clasele mai mari.

➤ **Dezvoltarea competenței de rezolvare a problemelor, valorizând gândirea critică**
În cadrul lucrului asupra unei probleme simple în clasa I se vor parcurge etapele:

<i>perspectiva cadrului didactic</i>	<i>perspectiva elevului</i>
▪ Citirea și înțelegerea problemei	▪ Condiție, întrebare
▪ Organizarea enunțului în schemă	▪ Schemă
▪ Rezolvarea problemei (cu sprijin în obiecte sau desene, prin exercițiu)	▪ Rezolvare
▪ Scrierea răspunsului problemei	▪ Răspuns
▪ Activități de postrezolvare	

Se recomandă 5 lecturări ale textului problemei, explicite și implicite, de exemplu: citirea model de către învățător și/sau un elev (eventual, explicarea cuvintelor necunoscute); citirea independentă, în vederea identificării condiției și a întrebării problemei, urmată de citirea separată a condiției, apoi a întrebării problemei; citirea independentă în vederea povestirii problemei în cuvinte proprii. Se vor crea situații didactice care vor exclude posibilitatea reproducerii banale a textului problemei, dar vor solicita o interpretare a acestuia, folosind, de exemplu: oferirea unui alt început, povestirea de la persoana întâi, dramatizarea, conversația euristică.

Fie problema: „Ion a cumpărat un caiet de 3 lei. Ce rest din 10 lei trebuie să primească?” Ghidând elevii printr-o suită de întrebări judicioase, se va repovesti problema în ordinea desfășurării evenimentelor: „Ion avea 10 lei. Apoi, pentru a cumpăra un caiet a cheltuit 3 lei. Se întreabă ce rest va primi.” Ca rezultat, identificarea cuvintelor-cheie și realizarea schemei problemei nu vor prezenta dificultăți.

Subliniem **necesitatea rezolvării problemelor simple în clasa I, la etapa formării priceperilor rezolutive** (în predarea-învățarea problemelor de tipul respectiv), **cu sprijin în obiecte sau desene, înainte de scrierea rezolvării prin exercițiu**. Astfel se va respecta specificul gândirii concret-intuitive a elevului de vârstă școlară mică, și doar așa putem asigura eficiența formării competenței de rezolvare a problemelor în clasa I.

Scrierea rezolvării unei probleme simple nu se efectuează nici cu plan, nici cu justificări, deoarece presupune o singură operație – cea corespunzătoare întrebării problemei.

Se va solicita formularea orală a răspunsului problemei, scriind, de regulă, doar răspunsul scurt.

Activitățile de postrezolvare se vor decide, prioritar, în funcție de relevanța în contextul procesului de formare a competențelor de rezolvare sau formulare a problemelor, a competențelor de calcul, a celor de comunicare în limbaj matematic. În cazul problemelor de aflare a unei componente necunoscute a operației (de aflare a unui termen/a descăzutului/a scăzătorului), se recomandă ca activitatea de postrezolvare să releve regula de aflare a componentei respective.

Tipizarea problemelor simple este o competență a învățătorului, elevilor nu li se vor da sarcini de identificare a tipului unei probleme simple.

În cadrul activității de lucru asupra unei probleme, se va pune accent pe formarea competenței *a învăța să înveți*. Se va strădui ca întrebările care structurează conversația euristică – metoda didactică pe care se focalizează această activitate – să nu conțină într-un mod implicit răspunsurile așteptate, dar să ghideze elevii în construcția propriului raționament rezolutiv.

Succesul formării competențelor de rezolvare a problemelor simple în clasa I este cheia formării competențelor de rezolvare a problemelor compuse în clasele II-IV și reperează comportamentul rezolutiv al copilului.

În cadrul lucrului asupra unei probleme compuse, învățătorul va ghida activitatea elevilor conform următoarelor etape, străduind, de asemenea, asupra formării competenței *a învăța să înveți*:

- 1) Citirea și înțelegerea problemei;
- 2) Organizarea enunțului în schemă;
- 3) Proiectarea rezolvării problemei (prin metoda analitică, sintetică sau analitico-sintetică);
- 4) Scrierea rezolvării (cu plan, cu justificări, prin exercițiu comentat) și a răspunsului (deplin sau scurt);
- 5) Activități de postrezolvare.

O schemă se consideră corectă, dacă prezintă în mod fidel:

- *cuvintele-cheie* ale problemei (în cazul unei situații-problemă dinamice - în ordinea corespunzătoare desfășurării evenimentelor);
- *datele și relațiile cunoscute* în problemă;
- *valorile necunoscute*, fiecare fiind marcată printr-un semn de întrebare (atâtea semne de întrebare, câte operații va conține rezolvarea problemei);
- *valoarea întrebată*, fiind evidențiată prin încercuirea semnului de întrebare corespunzător.

Prevederile curriculumului la matematică pentru clasa a IV-a explicitează următorul conținut: „**Probleme care relevă dependența proporțională. Metoda reducerii la unitate. Metoda proporțiilor.**” Anterior, rezolvarea prin metoda proporțiilor se realiza într-un mod implicit, în contextul găsirii a două metode de rezolvare a problemei date (de aflare a celei de a patra mărimi proporționale, relevând dependența de proporționalitate directă). În manualul de clasa a IV-a există sarcini pentru însușirea conținutului respectiv. De exemplu: nr. 4 pag. 45; nr. 2 pag. 46 etc.

În abordarea rezolvărilor prin metoda proporțiilor se va atenționa construcția unui raționament rezolutiv oral, de natură practică, care să releve experiența de viață a copiilor.

Exemplu. 3 cărți la același preț costă în total 90 lei. Care este costul total a 6 cărți de acest fel?

- *Schema problemei:*
1 carte ... ? lei
3 cărți ... 90 lei
6 cărți ... (?) lei
- *Metoda reducerii la unitate* (observăm schema pe orizontală)

Rezolvare cu justificări:

- 1) $90 : 3 = 30$ (lei) – prețul cărților;
- 2) $6 \times 30 = 180$ (lei) – costul a 6 cărți.

- *Metoda proporțiilor* (observăm schema pe verticală)

Raționament rezolutiv oral: Observăm că numărul de cărți s-a mărit de 2 ori. $6 : 3 = 2$ (ori).

Pentru a cumpăra de 2 ori mai multe cărți, ne trebuie de 2 ori mai mulți lei. $2 \times 90 = 180$ (lei)

Rezolvare cu plan:

- 1) De câte ori s-a mărit numărul de cărți?
 $6 : 3 = 2$ (ori)
- 2) Cât costă 6 cărți?
 $2 \times 90 = 180$ (lei)

➤ **Dezvoltarea competenței de formulare a problemelor, valorizând curiozitatea și creativitatea pentru integrarea achizițiilor matematice cu cele din alte domenii**

Competența de formulare a problemelor de matematică se preconizează a fi formată și dezvoltată în cadrul:

- *activităților de postrezolvare*, în care se solicită modificarea condiției sau a întrebării problemei, astfel încât să se îndeplinească o cerință dată: să se mărească/micșoreze răspunsul într-un mod precizat; să se schimbe operația de rezolvare; să se schimbe numărul de operații în rezolvare; să se admită o altă metodă de rezolvare etc.;

- *unor sarcini speciale de creare a problemelor*, pornind de la: imagine; enunț incomplet; schemă; exercițiu; operații aritmetice; numere; tematică.

În cadrul acestor activități se recomandă aplicarea metodelor și tehnicilor de lucru în grup.

Este necesar ca învățătorul să contribuie la exprimarea corectă a copiilor, orală și în scris, atât din punct de vedere matematic, cât și lingvistic. Compunerea de probleme constituie o premisă reală pentru sporirea rolului formativ al instruirii matematice primare în strânsă corelare cu celelalte discipline de învățământ și cu experiența cotidiană a elevilor.

➤ **Dezvoltarea competențelor aferente elementelor intuitive de geometrie și măsurări**

Rezultatele ultimilor ani au demonstrat un nivel scăzut al însușirii acestor elemente de conținut. Pentru redresarea situației se impune, în primul rând, asigurarea repetării continue pe parcursul anului școlar. Sunt importante în acest scop materialele didactice demonstrative și distributive. Se

recomandă valorificarea jocurilor didactice, a contraexemplurilor didactice, a activităților în grup, a celor practice și de explorare/investigare, a proiectelor individuale și de grup.

Efectuarea transformărilor unităților de măsură se preconizează prin două modalități: a) transformarea unităților de măsură a lungimilor prin analogie cu descompunerea zecimală a numerelor naturale (de exemplu: manual, cl. a III-a, p. 112); b) transformarea unităților de măsură în baza cunoașterii relațiilor dintre acestea și a semnificației expresiilor «de ... ori mai mult / puțin» (de exemplu: manual, cl. a III-a, p. 114). Este admisibilă și transformarea unităților de măsură în baza reducerii la unitate.

➤ **Strategiile de evaluare**

▪ **Evaluarea inițială** se va realiza la începutul:

- anului școlar, după o perioadă de evocare de cel puțin o săptămână;
- fiecărui modul;
- semestrului al doilea, în cazul în care se continuă modulul început în semestrul întâi.

Evaluarea inițială poate fi atât noninstrumentală (de ex.: pe baza tehnicii „Știu – Vreau să știu – Învăț”, prin conversație catehetică etc.), cât și instrumentală (de ex.: dictări matematice, probe scrise sau practice, teste scrise).

▪ **Evaluarea formativă punctuală** se va realiza pe parcursul studierii modulelor, urmărind procesul formării/dezvoltării unităților de competențe (o unitate de competență într-o probă de evaluare formativă punctuală). Pentru instrumentare se recomandă dictări matematice, probe scrise sau practice, teste scrise, proiecte, elaborate pe baza produselor relevante în scopul vizat.

▪ **Evaluarea formativă în etape** se va realiza la intervale judicioase de timp pe parcursul studierii modulelor, urmărind în mod etapizat procesul formării/dezvoltării unităților de competențe (câteva unități de competență într-o probă de evaluare formativă în etape). Pentru instrumentare se recomandă dictări matematice, probe scrise sau practice, teste scrise, proiecte, elaborate pe baza produselor relevante în scopul vizat.

▪ **Evaluarea sumativă** se va realiza la sfârșitul:

- fiecărui modul sau, în cazul unui modul voluminos, a unei unități secvențiale de învățare;
- semestrului;
- anului școlar, după o perioadă de recapitulare finală de cel puțin o săptămână.

Pentru evaluările sumative se vor rezerva câte 2 ore: la prima oră se vor administra probele propriu-zise, iar ora a doua se va rezerva pentru activități

și postevaluative diferențiate și individualizate (de reînvățare/recuperare, de antrenare, de dezvoltare). Pentru realizarea probelor de evaluare sumativă pot fi folosite caietele de teste aferente manualelor aprobate de MECC sau alte culegeri de teste elaborate în conformitate cu prevederile curriculumului disciplinar.

<i>Clasa</i>	<i>Evaluări sumative la finele modulelor (sau a unităților secvențiale de învățare)</i>	<i>Total</i>
I	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numerele naturale 0 – 10 ▪ Adunarea și scăderea în centrul 0 – 10 ▪ Numerele naturale 0 – 20. Adunarea și scăderea ▪ Numerele naturale 0 – 100. Adunarea și scăderea 	4
II	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adunarea și scăderea în centrul 0 – 20, cu trecere peste ordin (secvențial) ▪ Adunarea și scăderea în centrul 0 – 100 ▪ Înmulțirea și împărțirea tabelară cu numerele până la 5 (secvențial) ▪ Înmulțirea și împărțirea tabelară ▪ Operații aritmetice în centrul 0 – 100 ▪ Elemente intuitive de geometrie și măsurări 	6
III	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numerele naturale 0 – 1000 ▪ Adunarea și scăderea în centrul 0 – 1000 ▪ Înmulțirea în centrul 0 – 1000 (secvențial) ▪ Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1000 ▪ Elemente intuitive de geometrie și măsurări 	5

IV	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numerele naturale în centrul 0 – 1 000 000 ▪ Adunarea și scăderea în centrul 0 – 1 000 000 ▪ Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1 000 000 (secvențial) ▪ Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1 000 000 ▪ Frații ▪ Elemente de geometrie și măsurări 	6
----	---	---

Pentru **evaluarea semestrială și cea anuală**, pot fi valorificate metode clasice de evaluare, precum testarea, dar și metode alternative, ca portofoliul de progres sau proiectul, ceea ce va permite evitarea supraîncărcării elevului cu lucrări de evaluare.

În cadrul oricărei strategii de evaluare este importantă **realizarea eficientă a autoevaluării**, asigurând:

<i>autoverificarea</i>	<i>autocorectarea</i>	<i>autoaprecierea</i>
<p>după finalizarea lucrării, elevii confruntă în mod individual rezultatele obținute cu răspunsurile corecte oferite de învățător (de ex., prezentate la proiector sau scrise din timp pe verso-ul tablei);</p> <p>elevii barează răspunsurile greșite și scriu deasupra rezultatul corect;</p> <p>această activitate nu este atât de ușoară, precum s-ar părea, pentru copiii de vârstă școlară mică, unii o pot realiza independent, alții au nevoie de ghidare sau de mai mult sprijin;</p>	<p>elevii reflectă asupra cauzelor care au condus la obținerea răspunsurilor greșite, identifică erorile în raționamentele rezolutive și se autocorectează: independent, ghidați de învățător/colegi sau cu mai mult sprijin;</p> <p>această activitate admite diverse forme de oraganizare (frontal, individual, în grup), dar și îmbinări ale acestora în contexte de interactivitate;</p> <p>la final, toți elevii ating succes (obțin rezolvarea corectă), dar ajung la această performanță manifestând un comportament performanțial diferit;</p>	<p>elevii își apreciază comportamentul performanțial în baza criteriilor de succes, cu care au fost familiarizați în prealabil, răspunzându-și la întrebările:</p> <ul style="list-style-type: none"> – cum am obținut succes (cum am ajuns la rezolvarea corectă): independent, ghidat sau cu mai mult sprijin? – ce mi-a reușit mai bine decât anterior? ce nu-mi reușește încă suficient de bine? cum să procedez pentru ca să reușesc mai bine? <p>această activitate admite diverse forme de oraganizare (frontal, individual, în grup), dar și îmbinări ale acestora în contexte de interactivitate.</p>

3.4. ȘTIINȚE

3.4.1. Repere de bază

Demersul educațional la disciplina Științe se va realiza respectând particularitățile de vârstă a elevilor și principiile specifice:

- *principiul științific* care stă la bazele înțelegerii fenomenelor naturii, dezvăluie cele mai elementare și simple legături între anumite fenomene ale naturii;
- *principiul accesibilității* care presupune expunerea gradată a cunoștințelor, de la concret la abstract, de la particular la general, de la simplu la complex;
- *principiul sistemic* care presupune conectarea cunoștințelor noi cu cele anterioare, în vederea lărgirii și aprofundării continue a cunoștințelor;
- *principiul etnografiei regionale* care orientează învățătorul la cunoașterea elevilor întâi cu obiectele și fenomenele naturii din localitatea dată, apoi din cele îndepărtate;
- *principiul sezonier* care permite studierea conținuturilor prin explorarea directă în anotimpul respectiv;
- *principiul ecologic* care presupune orientarea către un comportament coresponsabil.

Implementarea Curriculumului pentru învățământul primar (2018) la disciplina Științe în clasele II-IV necesită respectarea modificărilor/dezvoltărilor realizate în noul curriculum.

- **Descongestionări de conținuturi:**
 - Mediile de viață ale omului (clasa a II-a);
 - Viziuni (științifică și religioasă) despre apariția Pământului; Învelișurile interne și externe ale Pământului (clasa a III-a);
 - Viziuni (științifică și religioasă) despre originea omului; Populația Pământului (rasele umane); Populația Republicii Moldova; Omul - ființă rațională și socială (clasa a IV-a);
- **Transferări de conținuturi:**
 - din clasa a III-a în clasa a II-a:
 - ✓ Flora spontană (plante de câmpie, plante acvatice, plante de pădure; plante decorative; plante de cultură – livada, via, grădina de legume, cerealele);
 - ✓ Lumea animală din Republica Moldova (animale sălbatice și domestice);
 - ✓ Oamenii. Ocupațiile oamenilor din țara noastră;
 - ✓ Fenomene ale naturii.
 - din clasa II-a în clasa a IV-a:
 - ✓ Modulul *Natura – lumea din jurul tău*: corpuri vii, corpuri nevi, artificiale, naturale, terestre, cerești;
 - ✓ Modulul *Corpurile cerești*: Sistemul solar (Soarele, planetele, Pământul, Luna). Spațiul. Amplasarea corpurilor în spațiile: casă, clasă, școală, sat, oraș; terestru și cosmic. Mișcarea.
- **Dezintegrarea modului *Protecția mediului înconjurător*** în clasa a III-a, repartizând conținuturile în fiecare clasă după domenii, având la bază principiile educației pentru dezvoltare durabilă.
- **Precizarea elementele noi de limbaj** introduse în fiecare modul, pentru a nu supraîncărca elevii cu termeni științifici.
- **Diversificarea activităților de învățare recomandate**, cu accent pe activități oportune de formare a abilităților de explorare-investigare și formarea atitudinii responsabile față de natură și sănătatea proprie.
- **Introducerea sistemelor sintetice de finalități educaționale** pentru fiecare dintre clasele II-IV.

3.4.2. Repere privind predarea-învățarea-evaluarea din perspectiva formării competențelor

➤ Clasa a II-a

Conținuturile recomandate pentru clasa a II-a vor fi studiate corelându-le cu specificul localității natale și caracteristicile anotimpului respectiv.

Descrierea *anotimpurilor* se va realiza după următorul algoritm:

1. Semnele anotimpului: fenomenele caracteristice;
2. Modificări sezoniere specifice în viața plantelor;
3. Modificări sezoniere specifice în viața animalelor;
4. Activitatea oamenilor.

Fenomenele naturii vor fi explicate în baza caracteristicilor observabile (de exemplu: ploaia este un fenomen al naturii ce reprezintă căderea stropilor de apă din cer pe pământ).

Plantele și animalele vor fi studiate în aspect structural și diversitatea lor.

Atenție! În clasa a II-a, plantele și animalele nu se vor studia din punct de vedere taxonomic (grupuri generale), ci doar reprezentanți concreți.

Recomandăm utilizarea activităților de investigare și realizarea lecțiilor de Științe în baza observării directe a componentelor mediului înconjurător în curtea/apropierea școlii sau în baza demonstrării la clasă a plantelor/ animalelor naturale/ ierbarizate/ împăiate.

➤ Clasa a III-a

Se vor respecta următoarele aspecte:

- determinarea proprietăților observabile ale apei, aerului și solului se va realiza prin activități experiențiale: observare, experiență și experiment;
- clasificarea plantelor se va realiza în: plante lemnoase (arbori și arbuști) și plante ierboase – (plante scunde, cu tulpina fragilă, de regulă verde);
- clasificarea animalelor se va realiza în următoarele grupuri: insecte, pești, amfibii, reptile, păsări, mamifere;
- abordarea mediilor de viață ale plantelor și animalelor va include: diversitatea plantelor și animalelor, relațiile de nutriție și adaptările vizibile la un anumit mediu de viață;
- studierea mediilor de viață ale omului se va limita doar la locurile de trai: rural și urban.

Deoarece elevii care învață în anul de studii 2019-2020 în clasa a III-a au studiat deja subiectele referitoare la *... de viață ale plantelor, animalelor, omului*, se va opta pentru lecții de formare a capacităților de aplicare a cunoștințelor sau pentru alte forme de organizare a instruirii: plimbări de studiu, excursii.

Zonele naturale vor fi abordate prin studiul diversității plantelor și animalelor specifice, caracteristica succintă a zonelor și anumite adaptări ale plantelor și animalelor caracteristice zonei respective.

Atenție! Nu se va cere de la elevi prezentarea zonelor naturale pe hartă.

Harta (*fizică și administrativ-politică, fără utilizarea acestor noțiuni de către elevi*) va fi studiată în modulul 4. *Republica Moldova*. Elevii vor fi învățați să demonstreze pe hartă relieful și apele Republicii Moldova, respectând regulile de demonstrare pe hartă.

➤ **Clasa a IV-a**

În studierea diversității naturii se va pune accent pe componenta vie și nevie a mediului înconjurător și materialele din care sunt formate corpurile.

Se va ține cont de faptul că elevii, care învață în anul 2019-2020 în clasa a IV-a, au studiat deja în clasa a II-a conținuturile prevăzute de noul curriculum în Modulul 4. „Pământul - parte a Universului”. Din acest considerent, după evaluarea inițială la acest modul, se vor proiecta și realiza diverse tipuri de lecții centrate pe dezvoltarea competențelor aferente: lecții de formare a capacităților de înțelegere/ aplicare/ analiză-sinteză a cunoștințelor. Se va pune accent pe *tipuri moderne de învățare: bazate pe probleme, pe descoperire, pe cercetare, pe proiecte, pe sarcini de lucru*. De asemenea poate fi valorificată *învățarea experiențială, învățarea în muzee, variate activități de tip outdoor* (în afara sălii de clasă).

➤ **Exemple orientative pentru proiectarea de lungă durată, clasele III-IV**

Pentru a facilita implementarea Curriculumului la disciplina Științe în anul curent, propunem exemple orientative pentru proiectarea didactică de lungă durată la clasele III-IV, cu indicarea paginilor corespunzătoare din manualele existente.

Atenție!

Exemplele propuse necesită precizarea zilelor de activități transdisciplinare, decizia de realizare a cărora poate fi luată doar de cadrul didactic în funcție de factori concreți.

ȘTIINȚE. CLASA A III-a. 2019-2020**ADMINISTRAREA DISCIPLINEI**

Nr. de ore/săpt.	Nr. de ore/an
1	33

Unitățile de învățare (module)	Nr. ore	Nr. evaluări			Observații
		EI	EFE	ES	
Semestrul 1					
1. Aerul, apa și solul	6	1	1		
2. Mediile de viață	9	1	1	1	
<i>Total semestrul 1: 2 module</i>	<i>15</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	
Semestrul 2					
3. Zonele naturale	9	1	1		
4. Republica Moldova	9	1	1	1	
<i>Total semestrul 2: 2 module</i>	<i>18</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	
Total an:	4 module	33	4	4	2

PROIECTAREA DIDACTICĂ A UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

Unități de competență	Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluare	Obs.
Modulul 1. Aerul, apa și solul – 6 ore						
1.1.	1. Condițiile de viață ale lumii vii: aer, apă, sol, lumină, căldură 2. Aerul. Proprietăți 3. Apa. Proprietăți 4. Stările de agregare. Circuitul apei în natură 5. Solul. Proprietăți. Soluri: cernoziomuri, argiloase, nisipoase 6. Lecție de sinteză: <i>Aerul, apa și solul.</i>	1		M. cl. II ³ , p. 27		
1.2.		1		M. cl. III ⁴ , p. 36	EI	
1.3.		1		M. cl. III, p. 45		
1.4.		1		M. cl. III, p. 20; 53		
1.5.		1		M. cl. III, p. 29		
1.6.		1		Probă de evaluare	EFE	
1.7.		1				
Modulul 2. Mediile de viață – 9 ore						
2.1.	1. Diversitatea lumii vii	1		M. cl. III, p. 57	EI	
2.2.	2. Diversitatea lumii vii. Excursie	1		Ustensile necesare		
2.3.	3. Mediul de viață terestru-aerian	1		M. cl. a II-a, p. 24		
2.4.	4. Mediul de viață subteran	1		M. cl. II, p. 24		
2.5.	5. Mediul de viață acvatic	1		M. cl. II, p. 24	EFE	
2.6.	6. Medii de viață al omului	1		M. cl. II, p. 14		
	7. Lecție de sinteză: <i>Mediile de viață</i>	1				
	8. Evaluare sumativă: <i>Mediile de viață</i>	1		Probă de evaluare	ES	
	9. Activități diferențiate de postevaluare	1		Fișe diferențiate		

³ Galben-Panciuc Z. ș.a. *Științe. Manual pentru clasa a II-a*. Chișinău: Prut, 2015.

⁴ Galben-Panciuc Z. ș.a. *Științe. Manual pentru clasa a III-a*. Chișinău: Prut, 2016.

Modulul 3. Zonele naturale – 9 ore						
3.1.	1. Deșerturile reci. Tundra	1		M. cl. III, p. 84; 108		
3.2.	2. Taigaua. Pădurile de foioase și mixte	1		M. cl. III, p. 84; 109	EI	
3.3.						
3.4.	3. Pădurile de foioase. Lecție excursie	1		M. cl. III, p. 109		
3.5.	4. Pădurile ecuatoriale. Savana	1		M. cl. III, p. 84; 112		
	5. Deșerturile calde	1		M. cl. III, p. 84		
	6. Stepele	1		M. cl. III, p. 84		
	7. Zonele naturale din Republica Moldova	1		M. cl. III, p. 84		
	8. Lecție de sinteză: <i>Zonele naturale</i>	1		Probă de evaluare	EFE	
	9. Activități diferențiate de postevaluare	1		Fișe de lucru		
Modulul 4. Republica Moldova – 9 ore						
4.1.	1. Elementele orizontului apropiat. Harta	1		M. cl. III, p. 12	EI	
4.2.						
4.3.	2. Locul Republicii Moldova pe hartă	1		M. cl. III, p. 14		
4.4.						
4.5.	3. Relieful Republicii Moldova	1		M. cl. III, p. 26		
4.6.	4. Apele Republicii Moldova	1		M. cl. III, p.49	EFE	
	5. Proiect de grup: <i>Protecția mediului înconjurător: resurse naturale</i>	1				
	6. Lecție de sinteză: <i>Republica Moldova</i>	1				
	7. Evaluare sumativă: <i>Republica Moldova</i>	1		Probă de evaluare	ES	
	8. Activități diferențiate de postevaluare	1		Fișe diferențiate		
	9. Excursie: <i>Țara mea</i>	1				

ȘTIINȚE. CLASA A IV-a. 2019-2020

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Nr. de ore/săpt.	Nr. de ore/an
1	33

Unitățile de învățare (module)	Nr. ore	Nr. evaluări			Observații
		EI	EFE	ES	
Semestrul 1					
1. Omul – parte a naturii	6	1	1		
2. Perceperea mediului înconjurător	9	1	1	1	
<i>Total semestrul 1: 2 module</i>	<i>15</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	
Semestrul 2					
3. Omul – ființă biologică	6	1	1		
4. Pământul – parte a Universului	12	1	1	1	
<i>Total semestrul 2: 2 module</i>	<i>18</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	
Total an:	33	4	4	2	

PROIECTAREA DIDACTICĂ A UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

Unități de competență	Detalieri de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluare	Obs.
Modulul 1. Omul – parte a naturii						
1.1.	1. Diversitatea naturii	1		M. cl. IV ⁵ , p. 86		
1.2.	2. Corpul uman	1		M. cl. IV, p. 16	EI	
1.3.	3. Etapele de viață ale omului	1		M. cl. IV, p. 41		
1.4.	4. Omul – explorator și inventator	1		M. cl. IV, p. 97		
1.5.						
1.6.	5. Tehnologiile moderne	1		M. cl. IV, p. 97		
1.7.	6. Lecție de sinteză: <i>Omul – parte a naturii</i>	1		Probă de evaluare	EFE	
Modulul 2. Perceperea mediului înconjurător						
2.1.	1. Sistemul nervos	1		M. cl. IV, p. 19	EI	
2.2.	2. Simțurile. Organul văzului	1		M. cl. IV, p. 22		
2.3.	3. Organul auzului	1		M. cl. IV, p. 22		
2.4.	4. Organul mirosului.	1		M. cl. IV, p. 22	EFE	
2.5.	5. Organul gustului	1		M. cl. IV, p. 22		
	6. Organul pipăitului	1		M. cl. IV, p. 22		
	7. Lecție de sinteză: <i>Perceperea mediului înconjurător</i>	1		M. cl. IV, p. 22		
	8. Evaluare sumativă: <i>Perceperea mediului înconjurător</i>	1		Probă de evaluare	ES	
	9. Activități diferențiate de postevaluare	1		Fișe diferențiate		
Modulul 3. Omul – ființă biologică						
3.1.	1. Scheletul și mușchii. Ținuta corectă	1		M. cl. IV, p. 28		
3.2.						
3.3.	2. Circulația sângelui	1		M. cl. IV, p. 31	EI	
3.4.	3. Respirația omului	1		M. cl. IV, p. 34		
3.5.	4. Alimentația omului	1		M. cl. IV, p. 37		
3.6.	5. Lecție de aplicare: <i>Omul – ființă biologică</i>	1		M. cl. IV, p. 28-37		
	6. Lecție de sinteză: <i>Omul – ființă biologică</i>	1		Probă de evaluare	EFE	
	7. Activități diferențiate de postevaluare	1		Fișe diferențiate		
Modulul 4. Pământul – parte a Universului						
4.1.	1. Spațiul. Universul	1		M. cl. IV, p. 94	EI	
4.2.	2. Sistemul Solar	1		M. cl. IV, p. 94		
4.3.	3. Planeta Pământ. Globul geografic	1		M. cl. IV, p. 92		
4.4.						
4.5.	4. Luna – satelit natural al Pământului	1		M. cl. IV, p. 92	EFE	
4.6.	5. Mișcările Pământului Succesiunea zi – noapte	1		M. cl. IV, p. 92		
	6. Succesiunea anotimpurilor	1		M. cl. IV, p. 92		

⁵ Galben-Panciu Z. ș.a. *Științe. Manual pentru clasa a IV-a*. Chișinău: Prut, 2016.

7. Protecția mediului înconjurător: impactul activității omului.	1		M. cl. IV, p. 100		
8. Proiect de grup: <i>Terra în pericol!</i>	1		M. cl. IV, p. 102		
9. Lecție de sinteză: <i>Pământul – parte a Universului</i>	1		M. cl. IV, p. 94-102		
10. Evaluare sumativă: <i>Pământul – parte a Universului</i>	1		Probă de evaluare	ES	
11. Activități diferențiate de postevaluare	1		Fișe diferențiate		

3.5. ISTORIA ROMÂNILOR ȘI UNIVERSALĂ

3.5.1. Repere de bază

În procesul implementării în anul curent a Curriculumului la disciplina „Istoria românilor și universală” (2018) în clasa a IV-a trebuie luate în considerație principalele elemente de noutate.

- Au fost aplicate noi reguli de formulare a competențelor specifice disciplinei și a unităților de competență, care țin cont de profilului absolventului ciclului primar.

- Repartizarea orelor pe unități de conținut este orientativă. Cadrul didactic poate modifica numărul de ore pentru fiecare unitate de învățare asigurând un parcurs eficient de predare-învățare-evaluare.

- Se propun 2 ore la discreția cadrului didactic: excursii, vizite, întâlniri cu persoane resursă etc. În cadrul acestor ore se vor realiza activități destinate integrării, transferului achizițiilor dobândite și vor avea aspect transdisciplinar.

- Unitățile de competență sunt corelate cu competențele specifice ale disciplinei, iar complexitatea acestora este în raport direct cu unitățile de conținut, activitățile de învățare și produsele care se propun pentru fiecare unitate de învățare. În temeiul acestor unități de competență, cadrul didactic va elabora probele de evaluare la sfârșitul unității de învățare

- Fiecare subiect de predare are detalieri de conținut, oferindu-i cadrului didactic posibilitatea de a puncta la ore anumite aspecte ale conținuturilor studiate.

- Cadrul didactic va ține cont de elementele noi de limbaj istoric pentru fiecare unitate de învățare în formularea itemilor de evaluare.

- Activitățile de învățare și produsele școlare recomandate au fost elaborate astfel, încât să asigure formarea, dezvoltarea, valorificarea și evaluarea eficientă a competențelor specifice la disciplină.

3.5.2. Repere privind predarea-învățarea-evaluarea din perspectiva formării competențelor

În funcție de obiectivele activității și de conținutul învățării se vor utiliza atât **strategiile informative** (mini-prelegerea, explicația, povestirea, lucrul cu manualul și documentele istorice, comparația, demonstrația, conversația, victorine etc.), cât și cele **formative** (studii de caz, lectura ghidată, mozaic, jocul de rol, simulările, excursia imaginată și la muzeu, învățarea prin descoperire, asaltul de idei, dezbaterile etc.).

În cadrul învățării moderne se propun mai multe alternative ca: **învățarea experiențială**, **învățarea pe sarcini de lucru**, **învățarea prin cooperare** care poartă un caracter activ și dinamic. Aceste le permite elevilor să se implice în demersul propriei formări.

Curriculumul școlar la istorie în rubrica *Activități de învățare* propune pentru fiecare unitate de conținut activități de învățare prin sarcini de lucru după cum urmează:

Istoria ne învață	Evenimente și personalități istorice	Valori și tradiții în istorie
<ul style="list-style-type: none"> ✓ interviuri în familie, școală, localitate; ✓ descrierea jocurilor preferate ale părinților/ bunicilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dialog-simulare cu o personalitate istorică; ✓ interviu cu un elev din clasele mai mari. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ studiu despre obiceiuri/sărbători din familie/localitate; ✓ discuții despre organizarea meselor festive în trecut și prezent.

Sarcinile de lucru sunt un instrument ale cadrului didactic pentru a sprijini învățarea activă.

- În cadrul *învățării bazată pe sarcini*, elevilor li se crează condiții de învățare care sprijină învățarea interactivă și formarea/ dezvoltarea competențelor.
- Elevii devin activi și deschiși să interacționeze – prin urmare, cadrele didactice trebuie să le formuleze diverse sarcini de lucru oferindu-le timp suficient de realizare.

Învățarea bazată pe sarcini de lucru începe în clasă prin jocuri de rol/simulare, formulări de întrebări, repartizare de roluri etc., continuă ca temă de extindere pentru acasă, oferindu-i elevului timp suficient pentru realizarea cu succes a acesteia. Cadrul didactic pe perioada sarcinii de extindere ghidează și oferă sprijin la eventualele întrebări sau neclarități ale elevului. Învățarea bazată pe sarcini se încheie la fel în clasă, la lecție prin prezentări de produse, inclusiv prezentări PowerPoint, bucle, pliante, postere, expoziții etc.

Sarcini de învățare pot fi și **interviurile** (cu membrii familiei despre sursele istorice din familie, cu un localnic despre cele mai importante evenimente ale localității natale, cu bunicii despre străbunici, cu părinții, bunicii, rudele despre jocurile copilăriei lor, cu un elev din clasele mai mari, fie din școala în care învață sau din altă școală despre subiectele abordate în cadrul orelor de istorie ce-i interesează mai mult).

➤ Specificul sarcinilor pentru extindere (teme pentru acasă)

Temele pentru acasă la lecțiile de istorie trebuie să se bazeze prioritar pe sarcini de extindere astfel evitând modelul clasic, care presupune, de cele mai multe ori, lectura, povestirea temei învățate la lecție și completarea paginii de caiet. Sarcinile pentru extindere reprezintă o modalitate de exersare prin activitate individuală a deprinderilor dobândite în timpul activității în școală. Ele trebuie formulate diferențiat și individualizat, pentru a trezi curiozitatea elevilor și ai motiva spre noi performanțe de integrare în comunitate și interes pentru afirmarea de sine.

➤ Sugestii de evaluare

Evaluarea în cadrul disciplinei Istoria românilor și universală se va realiza în conformitate cu prevederile *Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori, clasele I-IV* (2019) și poate fi noninstrumentală, dar și instrumentală – pe bază de instrumente de evaluare, în funcție de contextul specific: probă scrisă, orală sau practică, test etc. De asemenea în instrumentarea evaluării pot fi utile diverse tehnici interactive, de exemplu: Diagrama Venn, Știu – Vreau să știu – Am învățat etc. Prioritar însă pentru lecțiile de istorie este evaluarea de tip reflexiv ce creează elevilor condiții de autoevaluare și autoreglare a învățării. Pentru evaluare se recomandă fișe de lucru, fișa de observare a comportamentului elevului în cadrul activităților de grup, rezolvarea de rebusuri pe teme istorice, probe/teste care conțin itemi obiectivi și semiobiectivi, Tehnica 3-2-1, examinări orale.

Punctul de plecare pentru elaborarea descriptorilor de performanță în evaluarea sumativă a cunoștințelor și a deprinderilor elevilor sunt *Standardele de învățare eficientă la istorie*. Cadrele didactice vor urmări în elaborarea itemilor de evaluare indicatorii pentru cele trei niveluri taxonomice: *cunoaștere și înțelegere, aplicare și integrare*.

Domeniul	Cunoaștere și înțelegere	Aplicare	Integrare
Limba istoric	Elevul va fi capabil să definească conținutul noțiunilor istorice de bază (7-10 noțiuni);	Elevul va fi capabil să structureze un discurs în limba maternă, utilizeze 3-5 noțiuni istorice recomandate;	Elevul va fi capabil să utilizeze 3-4 noțiuni istorice în comunicarea cu colegii din școală, membrii familiei și/sau comunității;

	Elevul va fi capabil să formuleze enunțuri corecte, utilizând 2-3 noțiuni istorice recomandate	Elevul va fi capabil să descrie evenimentele istorice studiate, folosind limbaj de specialitate.	Elevul va fi capabil să elaboreze materiale pentru un portofoliu la disciplină, utilizând noțiunile recomandate.
Izvoare istorice	Elevul va fi capabil să identifice tipurile de izvoare (scrise, materiale, imateriale etc.)	Elevul va fi capabil să utilizeze cel puțin 2 surse istorice în elucidarea unui eveniment sau proces istoric.	Elevul va fi capabil să colecteze unele informații, de la 1-2 membri ai comunității, despre unele evenimente de istorie locală
Timp și spațiu în istorie	Elevul va fi capabil să determine spațiului istoric universal, european, național și local pe hărțile murale; Elevul va fi capabil dateze cel puțin 3 evenimente sau procese istorice studiate.	Elevul va fi capabil să plaseze pe un segment de axă cronologică cel puțin 3 evenimente istorice studiate; Elevul va fi capabil să localizeze pe harta istorică murală cel puțin 3 evenimente istorice studiate; Elevul va fi capabil să citească legenda unei hărți istorice murale.	Elevul va fi capabil să localizeze pe hartă și să plaseze în timp evenimente de istorie locală.
Persona lități istorice	Elevul va fi capabil să identifice 10 personalități istorice remarcabile din spațiul local și național.	Elevul va fi capabil să încadreze personalitățile istorice din spațiul național într-un eveniment istoric prin în 4-5 propoziții; Elevul va fi capabil să elaboreze arborele genealogic a familiei din care face parte.	Elevul va fi capabil să elaboreze o informație despre personalitatea istorică al cărei monument este ridicat în localitatea de baștină; Elevul va fi capabil să manifeste respect față de personalitățile notorii.

Sugestie pentru proiectarea evaluărilor

Semestrul I (15 ore)																			
Unități de învățare	Modulul 1. Istoria ne învață								Modulul 2. Evenimente și personalități istorice										
Lecții Nr. crt.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15				
Evaluări	EI ora lă			EFE prac tică			EFE prac tică		EI ora lă			EFE		ES ora lă					
Semestrul II (19 ore)																			
Unități de învățare	Modulul 2. Evenimente și personalități istorice										Modulul 3. Valori și tradiții în istorie								
Lecții Nr. crt.	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Evaluări	EI		EFE		EFE prac tică			EFE		EI			EFE prac tică				ES		

3.6. EDUCAȚIE MORAL-SPIRITUALĂ

3.6.1. Repere de bază

Educația moral-spirituală se va sprijini pe toate valorile morale, artistice, estetice, sociale. achiziționate/cunoscute la celelalte discipline școlare în conformitate cu trei categorii de finalități specifice disciplinei: valori moral-spirituale; norme din sfera moral-spirituală; virtuți (ca însușiri morale manifestate prin respectarea consecventă a valorilor, principiilor, normelor), cu specificarea abilităților și a componentelor atitudinale predominante.

În cadrul orelor de Educație moral-spirituală se va urmări formarea unor comportamente în raport cu sistemul de valori educaționale:

- **valorile general-umane:** adevărul, binele, frumosul și sacrul - cărora li se asociază alte valori, precum sinceritatea, onestitatea, răbdarea, cumpătarea, respectul, solidaritatea, responsabilitatea, pacea, patriotismul, credința, înțelepciunea etc.;
- **valorile incluziunii:** acceptarea, sprijinul reciproc, respectul, cooperarea, grija, încrederea; comunicarea pozitivă;
- **valori colective** ale clasei, ale grupului de elevi, ale grupurilor sociale, ale familiei.

Reușita implementării disciplinei Educația moral-spirituală s-ar traduce prin: a fi conștient, motivat, activ și proactiv în tendința către virtuți ca valori însușite.

3.6.2. Repere privind predarea-învățarea-evaluarea din perspectiva formării competențelor

În premisa respectării prevederilor curriculumului disciplinar și a ghidului de implementare, pentru proiectarea și realizarea procesului didactic la disciplină, cadrele didactice pot utiliza în mod personalizat următoarele surse:

1. Cara A., Niculcea T. Educație moral-spirituală. Manual, clasa I, Univers Pedagogic, 2007;
2. Niculcea T., Cara A. Educație moral-spirituală, Manual, clasa I, Lyceum, 2014;
3. Cara A., Niculcea T., Prisăcaru L. Educația moral-spirituală, Manual, clasa II, Lyceum, Chișinău, 2003;
4. Cara A., Prisăcaru L. Educația moral-spirituală, Manual, clasa III, Lyceum, Chișinău, 2003;
5. Cara A., Niculcea T., Educația moral-spirituală, Manual, clasa IV, Lyceum, Chișinău, 2004;
6. Cara A., Niculcea T., Educație moral-spirituală. Ghidul profesorului, Univers Pedagogic, 2006;
7. Cara A., Niculcea T. Ghidul învățătorului, Educația moral-spirituală, clasele I-IV, Chișinău, 2016. https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatia_moral-spirituala_clasele_i-iv_ghidul_invatatorului.pdf

Atenție!

- Lecțiile de Educație moral-spirituală în niciun caz nu trebuie să se reducă la lucrul cu suporturi didactice tipărite, ci trebuie să realizeze un proces de învățare activă și interactivă, care să faciliteze autoexplorarea, autodescoperirea, autoeducația.
- În conformitate cu prevederile Curriculumului pentru învățământul primar (2018), se va atrage o atenție sporită promovării demersurilor inter- și transdisciplinare în cadrul lecțiilor de Educație moral-spirituală.

Se vor încuraja metodologii centrate pe elev, strategii cooperative, axate pe respect reciproc, atitudine pozitivă, toleranță etc. Printre metodele utilizate în cadrul disciplinei, recomandăm: *explicația morală, povestirea morală, exemplul, jocul didactic, studiul de caz, lectura după imagini, graficul T, copacul ideilor* etc. Remarcăm importanța tipurilor moderne de învățare: *învățare bazată pe proiecte, învățare bazată pe sarcini de lucru, învățare bazată pe probleme, învățare prin colaborare* etc.

Asigurarea stării de bine la ore este o condiție indispensabilă pentru succesul învățării disciplinei Educația moral-spirituală. Inserția unor elemente distractive, alternarea tipurilor de activitate, diversificarea mediilor și a mijloacelor folosite – acestea și alte modalități pot face ca elevul

să vină și să învețe cu plăcere la lecții, să dobândească experiențe pozitive și să le valorizeze în alte domenii și contexte.

Procesul de evaluare la disciplina Educație moral-spirituală va fi organizat în conformitate cu „Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori, clasele I-IV” (2019). Pot fi utilizate metode tradiționale de evaluare (probe scrise și orale, teste), dar se vor încuraja și metode alternative, ca proiectul și portofoliul de progres. Subliniem importanța autoevaluării la lecțiile de Educație moral-spirituală.

În procesul evaluării la disciplină se va ține cont de produsele recomandate: *mesajul oral, ABC-ul incluziunii, Agenda faptelor bune, târgul de Crăciun, expoziția pascală, cupoanele voluntarului, proiectul de grup, proiectul de acțiuni, alfabetul valorilor, implicarea în acțiuni comunitare, descrierea sărbătorilor calendaristice, enunțul lacunar, portretul moral al personajului, apreciere prin simboluri.*

Reperete metodologice de predare-învățare-evaluare, enunțate mai sus, generează necesitatea creării unor **medii de învățare cu eficiență înaltă și favorabile învățării centrată pe elev**, caracterizate prin următoarele:

- întrebările elevilor sunt prețuite mai mult decât răspunsurile lor;
- ideile vin din surse diferite;
- sunt utilizate o mare varietate de tipuri de învățare: învățarea bazată pe lucrări practice, pe cercetare, pe proiecte, pe sarcini de lucru; instruirea directă; învățarea reciprocă; învățarea prin excursii; învățarea online (*e-learning*); învățarea ludică etc.;
- învățarea din clasă „se descarcă” într-o comunitate conectată: pentru a avea sens în lumea reală, învățarea trebuie să înceapă și să se sfârșească acolo;
- învățarea este personalizată dintr-o varietate de aspecte implicate;
- evaluarea este persistentă, autentică, transparentă și niciodată represivă;
- criteriile de succes sunt echilibrate și transparente;
- experiențele pozitive de învățare sunt valorizate în permanență⁶.

3.7. DEZVOLTARE PERSONALĂ

3.7.1. Repere pentru proiectarea de lungă durată

Proiectarea de lungă durată la disciplină se va realiza în conformitate cu cerințele unice pentru învățământul primar, expuse integral în Ghidul de implementare a curriculumului pentru învățământul primar (2018).

➤ Repere pentru proiectarea administrării disciplinei (proiectarea anuală)

- Realizarea tuturor modulelor propuse în curriculum este obligatorie.
- Consecutivitatea modulelor pe parcursul anului școlar se decide la discreția cadrului didactic.
- Fiecare modul se va realiza integral.
- Cadrul didactic va proiecta numărul de ore pentru fiecare modul în baza recomandărilor curriculumului, ținând cont de interesele și necesitățile elevilor, posibilitățile de colaborare cu familia și comunitatea și alți factori de impact.
- Proiectarea evaluărilor va respecta următoarele cerințe:
 - în fiecare modul se va proiecta o evaluare inițială (EI) și o evaluare formativă în etape (EFE);
 - în fiecare semestru se va proiecta o evaluare sumativă (ES).

➤ Repere pentru proiectarea unităților de învățare (modulelor)

⁶ Heick, T. *The characteristics of a highly effective learning environment*

<https://www.teachthought.com/learning/10-characteristics-of-a-highly-effective-learning-environment/>

- Detalierea de conținut (subiectele tematice ale lecțiilor) vor fi formulate esențializat, în baza listei de conținuturi curriculare date în modulul respectiv. Eventual, poate fi explicat succint parcursul elevilor la lecție. De exemplu:
 - „Surse de informare despre un mod de viață sănătos”;
 - „Valoarea profesiilor pentru societate. Elaborare de postere: *Profesii și profesioniști în comuna noastră*”;
 - „Activitatea serviciului de pompieri. Vizită la postul teritorial de salvatori și pompieri”;
 - „Modul de viață sănătos. Analiză-sinteză”;
 - „Proiect de grup: *Cum economisim resursele școlii*”;
 - „Evaluare formativă în etape: Arta cunoașterii de sine și a celuilalt”;
 - „Asigurarea calității vieții. Activități de integrare și transfer”;
 - „Securitatea personală. Activități diferențiate de postevaluare”.
- În rubrica „Resurse” pot fi incluse, la discreția cadrului didactic: materialele didactice elaborate pentru lecție (de ex., fișe de lucru); paginile respective dintr-un auxiliar didactic; diverse resurse materiale (de ex., carioci, foarfece, postere etc.).
- În proiectarea evaluărilor la nivel de modul se va ține cont de următoarele aspecte:
 - la prima lecție din modul se proiectează EI, care poate fi instrumentală sau noninstrumentală;
 - penultima sau ultima lecție din modul se rezervează pentru EFE; cadrul didactic poate proiecta la nivel de modul și produsul (sau produsele) pe baza cărui(a) se va realiza EFE;
 - în cazul în care EFE se proiectează la penultima lecție din modul, pentru ultima lecție se proiectează activități diferențiate de postevaluare cu transfer în contexte situaționale concrete specifice clasei de elevi și accent pe reflexivitate;
 - EFE la disciplina „Dezvoltarea personală” poate fi realizată în cadrul unei zile de activități transdisciplinare;
 - ES la fine de semestru se va realiza fără a supune elevii unor probe speciale, instrumentând metoda complementară de evaluare *portofoliul de progres* în unul din două moduri:
 - 1) nu se rezervează o lecție aparte pentru ES; cadrul didactic evaluează comportamentul performanțial al elevului pe parcursul semestrului (independent, sau ghidat de învățător, sau cu mai mult sprijin), în baza probatoriilor cumulate în portofoliul elevului la disciplină: fișe de lucru; materiale confecționate; fișe de autoevaluare/evaluare reciprocă etc.;
 - 2) se rezervează o lecție aparte pentru ES, la care elevii sunt antrenați în autoevaluarea/evaluarea reciprocă a portofoliilor individuale în baza produsului transdisciplinar Portofoliul de progres (v. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori, clasele I-IV (2019)).

3.7.2. Repere pentru proiectarea de scurtă durată și realizarea propriu-zisă a lecțiilor

Atenție! Experiența acumulată în anul precedent de studii, primul an de implementare a curriculumului la „Dezvoltare personală”, ne face să atenționăm cadrele didactice asupra următoarelor aspecte:

- ✓ Este necesar de a aborda/selecta în mod critic și responsabil sursele informaționale folosite pentru conceperea demersurilor didactice. Vor fi evitate sursele neștiințifice (de exemplu: site-uri de popularizare a psihologiei, pagini web cu materiale neverificate/nerecenzate despre modul sănătos de viață; reviste pentru publicul larg, publicații de divertisment etc.), orice resurse nepotrivite pentru vârsta elevilor și scopurile educaționale ale disciplinei.
- ✓ Se va asigura abordarea didactică diferită a conținuturilor care sunt prevăzute și la alte discipline (de ex., la „Educație moral-spirituală”, „Educație tehnologică”), urmărind cu

atenție finalitățile disciplinei „Dezvoltare personală” și valorificând abordările interpluri/ transdisciplinare.

- Pentru proiectarea lecțiilor se recomandă cadrul ERRE: Evocare – Realizare a sensului – Reflecție – Extindere.
- Vor fi valorificate în mod judicios toate tipurile de lecții centrate pe formarea de competențe: lecții de formare a capacităților de dobândire/ înțelegere/ aplicare/ analiză/ evaluare a cunoștințelor, dar și lecțiile mixte. Lecțiile la care se prevede EFE la fine de modul se vor aborda ca lecții de formare a capacităților de evaluare a cunoștințelor.
- Strategiile didactice vor fi concepute în contextul tipurilor moderne de învățare: învățare bazată pe proiecte, învățare bazată pe sarcini de lucru, învățare bazată pe probleme, învățare prin colaborare etc.
- Cadrele didactice vor crea la lecțiile de „Dezvoltare personală” situații de învățare care să permită valorificarea experienței de viață a copiilor, transferul în contexte situaționale specifice vieții școlare și extrașcolare. Astfel, se va urmări unul dintre dezideratele de bază ale Curriculumului pentru învățământul primar (2018) – armonizarea abordărilor psihocentristă (centrare pe elev) și sociocentristă (centrare pe valorile societății).
- Se vor promova parteneriatele pedagogice/pentru educație de diverse tipuri:
 - parteneriate cu factori comunitari (familiiile elevilor și comunitățile locale) în cadrul unor activități comune, consensuale disciplinei „Dezvoltare personală”;
 - parteneriate cu agenți sociali (agenți economici, organizații culturale/ militare/ artistice/ sportive/ religioase etc.) și cu organizații de tip nonformal (biblioteci/ mediateci; mass-media, cluburi/ cercuri pe interese etc.) în cadrul unor activități comune, complementare disciplinei „Dezvoltare personală”.
- Se va respecta prioritatea învățării asupra evaluării. Activitățile de evaluare vor sprijini și vor complementa învățarea:
 - la fiecare lecție se va realiza evaluarea formativă interactivă, asigurând un feedback prompt și eficient;
 - pentru evaluarea inițială se vor rezerva circa 15 minute la etapa de evocare a primei lecții din modul, optând pentru metode noninstrumentale care să permită elevilor să-și autoevalueze și să-și completeze preacizitiile necesare, totodată motivându-i pentru studierea noului modul;
 - la lecțiile de evaluare formativă în etape (de altfel, ca și la orice altă lecție) se va asigura starea de bine a elevilor, instrumentând în acest scop diverse forme, metode, tehnici de evaluare, astfel încât elevii să nu se simtă stresați, dar provocați în sens pozitiv și motivați pentru succes;
 - cadrul didactic va ghida cu atenție activitățile de autoevaluare și evaluare reciprocă, reacționând proactiv la eventualitatea unor stări emoționale negative la elevi.

Atenție!

În *Tabelul de performanță școlară*, aprobat în anul curent (v. Anexa), forma și modalitatea de înregistrare a rezultatelor elevului la „Dezvoltare personală” este aceeași ca și la toate celelalte discipline de învățământ la care nu se acordă calificative, aprecierea realizându-se pe bază de descriptori.

4.REPERE PRIVIND ZILELE DE ACTIVITĂȚI TRANSDISCIPLINARE

Scoala fără manuale:

să înțelegem mai bine lumea din jur, să devenim mai buni

În anul de studii 2019-2020, zilele de activități transdisciplinare se vor realiza în toate clasele I-IV în conformitate cu Curriculumul pentru învățământul primar (2018):

- Se vor realiza 7 zile de activități transdisciplinare pe an, în fiecare dintre clasele I-IV. Se recomandă a alege pentru activități transdisciplinare zilele care au în orar doar discipline predate de învățătorul clasei.
- Se recomandă a alege:
 - în săptămâna ce precede vacanța intersemestrială – 1 zi;
 - în săptămâna ce precede vacanța de Paști – 1 zi;
 - în luna mai – 5 zile.
- În funcție de factori particulari, cadrul didactic are libertatea să opteze și pentru alegerea zilelor transdisciplinare în alte perioade ale anului școlar.

Proiectarea și desfășurarea zilelor de activități transdisciplinare se va realiza respectând prevederile Ghidului de implementare a curriculumului pentru învățământul primar (2018).

Atenție!

La nivelul instituției de învățământ se vor promova strategii manageriale care să faciliteze cooperarea cadrelor didactice în realizarea zilelor de activități transdisciplinare și schimbul de bune practici, valorizând experiențele pozitive.

5. PROGRAMUL PAS CU PAS

Fiecare an nou de studii este o nouă provocare, o nouă încercare de a îmbunătăți lucrurile, de a transforma școala în una mai atractivă pentru elevi. Această tendință firească de a face învățământul cât mai performant se numește progres. În acest sens dezvoltarea profesională continuă joacă un rol esențial în promovarea unei **educații de calitate**.

Cadrele didactice, fiind responsabile de propria dezvoltare profesională, își vor structura **Portofoliul profesional**, completându-l cu dovezi relevante (*proiecte, secvențe video, foto, articole, reflecții personale, fișe, chestionare etc.*), conform celor șapte **domenii de interes** ale programului *Pas cu Pas*: • Interacțiunile • Familia și comunitatea • Incluziunea, diversitatea și valorile democratice • Evaluarea și planificarea • Strategiile didactice • Mediul de învățare • Dezvoltarea profesională.

Prin schimbul de experiență, cunoștințe, practici și valori profesionale, pedagogii pot avea mai multă încredere în munca lor. Un suport esențial în acest sens este ***Instrumentul de Evaluare și autoevaluare profesională pentru îmbunătățirea calității practicilor educaționale în grupe și clase de copii*** [5], care face parte din pachetul de resurse în sprijinul unei educații de calitate centrate pe copil, în definiția Asociației Internaționale *Step by Step* (ISSA), al cărei membru este Programul Educațional *Pas cu Pas* Moldova. Extrasul acestui instrument, propus prin cei 36 de indicatori-cheie (numit ***Instrumentul scurt de evaluare***) facilitează procesul de evaluare/autoevaluare continuă a cadrelor didactice în cadrul observării directe a activităților. Pentru validarea indicatorilor din domeniile de interes *Familia și comunitatea* și *Evaluarea și planificarea* sunt necesare dovezi, documente și /sau discuții suplimentare cu cadrele didactice.

Pedagogii care promovează metodologia Programului *Pas cu Pas* vor ține cont de:

- organizarea mediului educațional pe centre de activitate care stimulează interacțiunile și învățarea reciprocă;
- deplasarea accentelor de pe produs pe proces (e de apreciat nu doar rezultatul obținut de elev, dar și efortul depus în realizarea unei sarcini);
- evaluarea autentică în egală măsură a achizițiilor cognitive, cât și a celor socio-afective;
- aplicarea unei varietăți de instrumente (portofoliul, mapa elevului, observarea, interviul, testele, prezentarea, proiectul, evaluarea în bază de criterii, chestionarele etc.) care sunt utilizate echilibrat pentru o evaluare complexă;
- promovarea învățării integrate, semnificative și experiențiale la toate disciplinele școlare;
- valorificarea activităților de învățare în grup și activităților tematice prin abordarea holistică a copilului;
- depășirea limitei manualului, deoarece procesul de învățare este unul continuu;

- implicarea elevilor și a părinților în procesul de evaluare și planificare.

Pedagogii care aplică metodologia Programului Educațional *Pas cu Pas* vor respecta prevederile Curriculumului pentru învățământul primar (2018) în contextele metodologice specifice Programului.

- **Activitățile în grup** stau la baza mai multor discipline și se vor rezerva 3 ore pe săptămână pentru fiecare clasă. Această formă de activitate le permite cadrelor didactice să fie libere în alegerea subiectelor pentru discuții și formare a elevilor în baza necesităților și intereselor lor, să aplice principiul integrării disciplinelor școlare în scopul atingerii relevanței. Pentru aceste ore se vor realiza planificări de scurtă durată și se va ține cont de particularitățile de vârstă, interesul și necesitățile de formare a colectivului de elevi.
- **Proiectul tematic** este o metodă interactivă de predare-învățare, care presupune o micro-cercetare sau o investigare sistematică a unui subiect care prezintă interes pentru elevi și poate fi tratată prin prisma a mai multor discipline. În același timp pot fi aplicate diferite principii și strategii de organizare. Respectarea interesului copilului prin alegerea unității tematice contribuie la învățarea permanentă, motivantă, fiind bazată pe realitate și asigurarea transferul cunoștințelor dobândite la situații noi pe care le propune cotidianul. O abordare tematică a predării va pune accentul pe aspectele intelectuale, sociale, emoționale, fizice și estetice ale dezvoltării copilului. Implicarea elevilor în procesul de planificare a acestor activități vor da posibilitate copiilor să-și dezvolte gândirea complexă, critică, originală și practică. Aceste activități desfășurate adecvat vârstei, stilului de învățare și acoperirii inteligențelor multiple ale elevilor, le vor dezvolta spiritul de echipă, noi competențe de gândire și exprimare, precum și încrederea în sine. Odată acumulate, aceste competențe le vor deschide noi căi de aplicare a cunoștințelor în practică.
- **Temele pentru acasă** trebuie să ofere elevilor oportunități de ași exersa abilitățile și de a aplica principiile cognitive. Fiind orientate corect spre explorarea zonelor de interes ale elevilor asigură o motivare pentru învățare. Temele pentru acasă vor fi propuse elevilor, luând în considerare particularitățile clasei de elevi, interesul lor, necesitățile de formare și de vârsta acestora. Vor fi oferite sarcini la alegere cu caracter aplicativ și creativ care dezvoltă gândirea reflexivă. Se vor evita sarcinile reproductive care solicită exersări după un anumit algoritm și cele care depășesc competențele de înțelegerea ale elevilor. Temele pentru acasă vor fi înregistrate în catalogul școlar la disciplinele: *Matematica, Limba și literatura română, Limba străină, Istorie și Științe*.
- **Evaluarea** este un proces continuu și nu o parte separată a învățării. În acest scop sunt utilizate diverse instrumente și criterii elaborate împreună cu elevii. Cadrele didactice sunt responsabile în alegerea strategiilor de monitorizare și înregistrare a progresului elevilor. Aceste rezultate vor servi drept surse relevante de informare a părinților, elevilor, administrației instituției și celor interesați. De exemplu:
 - ✓ **Observarea** rămâne a fi, pentru cadrul didactic, un instrument important în organizarea unui proces educațional centrat pe copil. Dezvoltarea deprinderii conștiente de a observa, însoțită de deprinderea de a reflecta/analiza cele observate, prin depășirea propriului subiectivism, conduce la o mai multă obiectivitate în evaluarea copiilor. Documentarea prin mai multe forme de colectare a datelor (caietul de observări, fișe elaborate de învățător, agende de notițe etc.) face vizibil progresul real al fiecărui copil și reprezintă un suport eficient pentru cadrele didactice atât pentru întocmirea unui raport de activitate al elevului, cât și o sursă eficientă de lucru cu părinții.
 - ✓ **Portofoliul elevului** este un instrument util pentru evaluarea și autoevaluarea copilului. Implicarea elevilor în procesul de evaluare dezvoltă competențele de autoevaluare. Reflecțiile elevului asupra muncii sale îi permit copilului să-și aprecieze propriul progres și să-și stabilească prioritățile pentru viitor. Acest lucru este o parte integrantă a evaluării autentice. Cele mai relevante dovezi, care confirmă progresul copilului se vor regăsi în **Portofoliul elevului**, care va fi structurat pe disciplinele școlare studiate în respectivul an de studiu, inclusiv și *Dezvoltarea personală* cu diferite materiale (chestionare, reflecții personale, fișe de lucru, fotografii etc).

- **Activitățile transdisciplinare** se regăsesc în mod special în cadrul *Proiectelor tematice, Activități de lucru în grup, Dezvoltarea personală* cât și a celorlalte discipline și nu se vor regăsi în Planificarea de lungă durată în cadrul unor zile separate.
- La sfârșit de semestru I, II și de an școlar, în **Catalogul școlar**, la pagina *Evidența rezultatelor școlare* precum și în **Dosarul elevului**, se va înregistra termenul *admis* la fiecare disciplină în baza Raportului de activitate al elevului pentru anul curent. Rapoartele de la sfârșit de an școlar se vor păstra în Dosarul elevului, iar Raportul pentru I semestru, în *Portofoliul elevului*. Exemple de scriere a rapoartelor, evaluări și alte materiale utile pentru activitatea dvs. le puteți găsi pe *site-ul Programului Educațional Pas cu Pas* (www.pascupas.md)

Cadrele didactice care aplică **metodologia Programului de alternativă Pas cu Pas** sunt încurajate să frecventeze periodic cursurile de formare pentru a-și dezvolta competențele profesionale.

Este recomandabil ca în clasele *Pas cu Pas* să activeze un asistent didactic.

Surse bibliografice:

1. Standardele Programului „Pas cu Pas,, *Pedagogi competenți ai secolului XXI*, Editura Epigraf, 2009.
2. Curriculum național. Învățământul primar. (Ordinul MECCnr.1124 din 20.07.2018) Chișinău, 2018;
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar(Ordinul MECCnr.1124 din 20.07.2018) Chișinău, 2018;
4. Educație centrată pe copil: *Standarde de calitate pentru pedagogi*. Programul Educațional *Pas cu Pas*, Editura Epigraf , 2007.
5. Instrument de dezvoltare profesională pentru îmbunătățirea calității practicilor educaționale în grupe și clase de copii, Autori Dawn Tankersley –autor coordonator, Sanja Brajkovic; Sanja Handzar, coordonatorul ediției Cornelia Cinclei – Chișinău: Epigraf , 2014.
6. Kate Burke Walsh, *Predarea orientată după necesitățile copilului*, vârsta de 6-7 ani, Editura Epigraf, 2003.
7. Kate Burke Walsh, *Crearea claselor orientate după necesitățile copiilor de 8,9 și 10 ani*, Editura Epigraf, 2003.
8. Cornelia Cinclei(coordonator), *Educăm cu încredere*, Ghidul facilitatorului pentru educația parentală, Editura Epigraf, 2010.
9. *Asigurarea unei educații de calitate*, Ghidul mentorului Editura Epigraf, 2007.
10. Dawn Tankersley , *Cum aplicăm teoria în practică*, editura Epigraf, Chișinău, 2013
11. Chicu V. *Formarea continuă a cadrelor didactice în contextul educației centrate pe cel ce învață*, CEP USM, Chișinău, 2010.
12. Ion-Ovidiu Pînișoară, *Profesorul de succes,59 de principii de pedagogie practică*, Editura Polirom, 2009.
13. T.Cartaleanu,O.Cosovan,ș.a. *Formarea de competențe prin strategii didactice interactive*,CE. Pro Didactica, Chișinău, 2008.
14. Coordonator:dr. Mihaela Ionescu, *Căile care asigură calitatea*, Chișinău, Editura Epigraf, 2017.
15. DawnTankersley, autor și coordonator, *Instrument de dezvoltare profesională pentru îmbunătățirea calității practicilor educaționale în grupe și clase de copii*, Chișinău, Editura Epigraf,2014.
16. Timothy D. Walker *Să predăm ca în Finlanda*, 33 de strategii simple pentru lecții pline de bună-dispoziție, Edurura Trei, colecția Educație și formare.

6.TEME DE CERCETARE ORIENTATIVE

în cadrul comisiilor metodice, rapoartelor de autoevaluare și lucrărilor metodice pentru atestarea cadrelor didactice

1. Abordarea diferențiată și individualizată a procesului educațional în clasele primare
2. Abordarea integrată a curriculumului pentru învățământul primar
3. Abordarea textelor literare/ nonliterare în contextul curriculumului la Limba și literatura română
4. Activități creative și ludice la lecțiile de Științe în clasele II-IV

5. Activități de explorare-investigare în studiul elementelor intuitive de geometrie și măsurări la lecțiile de matematică în clasele primare
6. Alfabetizarea vizuală în cadrul disciplinei „Educația plastică” în clasele primare
7. Aplicarea activităților ludice/ studiilor de caz/ metodelor interactive etc. în cadrul disciplinei „Dezvoltare personală” în clasele primare
8. Aplicarea proiectelor STEM/ STEAM în clasele primare
9. Aspecte metodologice ale predării-învățării-evaluării citit-scrisului în clasa I
10. Aspecte metodologice ale procesului educațional incluziv la nivelul primar de învățământ
11. Aspecte metodologice de realizare a inter/ transdisciplinarității la lecțiile de educație plastică/ educație muzicală/ educație tehnologică/ educație moral-spirituală/ dezvoltare personală
12. Aspecte metodologice privind formarea competenței de formulare a problemelor de matematică
13. Aspecte metodologice privind modulul „Educație digitală”/ „Robotica” în cadrul disciplinei „Educație tehnologică”
14. Aspecte metodologice privind studiul elementelor de construcție a comunicării în cadrul orelor de limba și literatura română
15. Autoevaluarea ca element esențial în autoreglarea învățării
16. Contexte didactice de creare a situațiilor de succes în evaluarea criterială prin descriptori
17. Contracarea fenomenului de bullying în clasele primare
18. Crearea mediilor de învățare *cu eficiență înaltă și favorabile învățării centrată pe elev* în clasele primare
19. Cultivarea modului sănătos de viață la elevii claselor primare
20. *Cultura controlului/ examinării versus cultura evaluării*: cerințe, modele teoretice, bune practici, exemplificări
21. Dezvoltarea competenței de comunicare orală/ scrisă în cadrul disciplinei „Limba și literatura română”
22. Dezvoltarea culturii emoționale a cadrelor didactice - premise pentru un mediu școlar prietenos
23. Dezvoltarea experiențelor de calcul mental în situații de învățare și în contexte reale de viață
24. Dezvoltarea fizică armonioasă a elevilor din clasele primare
25. Dezvoltarea interesului și preferințelor pentru lectură în cadrul disciplinei „Limba și literatura română”
26. Dezvoltarea spiritului inovativ/ creativității/ gustului estetic al micilor școlari prin modulul „Modelarea artistică”/ „Colaje și decorațiuni” / „Meșteșuguri populare (arta acului)” în cadrul disciplinei „Educație tehnologică”
27. Diversificarea metodelor de evaluare pentru optimizarea procesului de învățare activă în clasele I-IV
28. Disciplinarea pozitivă a clasei de elevi
29. Educația antreprenorială/ interculturală/ pentru drepturile copilului/ mediatică etc. în clasele primare
30. Educația ecologică în cadrul orelor de Științe în clasele II-IV
31. Educație pentru mediu în baza modulului „Reciclare creativă”/ „Activități agricole” în cadrul disciplinei „Educație tehnologică”
32. Eficiența metodelor alternative de evaluare în dezvoltarea competențelor de autocunoaștere și *a învăța să înveți*
33. Evaluarea performanțelor școlare ale elevilor: modele comparative internaționale
34. Formarea competenței de rezolvare a problemelor de matematică la elevii claselor primare
35. Formarea competențelor sociale/ civice la elevii claselor primare
36. Formarea comportamentelor morale în contextul disciplinei „Educație moral-spirituală” în clasele primare
37. Impactul formativ al activităților diferențiate de postevaluare
38. Impactul formativ al învățării bazate pe proiecte în dezvoltarea competențelor
39. Impactul orelor opționale asupra dezvoltării atributelor generice ale viitorilor cetățeni (conform Profilului absolventului claselor primare)

40. Importanța parteneriatului școală-familie în motivația pentru învățare a elevilor din treapta primară
41. Învățarea prin cooperare în clasele primare
42. Învățarea vizibilă (visible learning) - oferirea de șanse egale în învățare
43. Jocul didactic – metodă propice pentru dezvoltarea competențelor de calcul la vârsta școlară mică
44. Managementul clasei în învățământul primar. Metode de cunoaștere a relațiilor interpersonale și de stimulare a coeziunii grupului
45. Managementul temelor pentru acasă în învățământul primar
46. Managementul timpului liber al elevilor de vârstă școlară mică
47. Modalități de investigare/evaluare a capacității copilului de a se integra în clasa I
48. Modalități eficiente de evaluare sumativă orală la Limba și literatura română
49. Modalități de sporire a fluenței calculului oral și scris la elevii claselor primare
50. Monitorizarea elevilor care necesită mai mult sprijin în vederea sporirii performanțelor școlare
51. Omogenitatea și eterogenitatea în procesul diferențierii instruirii
52. Parteneriatele cu părinții pentru învățare
53. Pedagogia diferențiată - modele de implementare
54. Prevenirea și combaterea dificultăților de învățare specifice elevilor de vârstă școlară mică
55. Profilul absolventului – finalitate a nivelului primar de învățământ
56. Realizarea zilelor de activități transdisciplinare în clasele primare
57. Strategii didactice eficiente în predarea-învățarea-evaluarea disciplinei „Dezvoltarea personală” în clasele primare
58. Strategii de rezolvare a unor conflicte sau de atenuare a unor stări tensionate între elevi, între cadrul didactic și elevi, între părinți și cadrul didactic, între părinți și elevi etc.
59. Tehnologii moderne în cadrul lecțiilor de educație fizică în clasele primare
60. Utilizarea eficientă a noilor tehnologii ale informației și comunicării în învățământul primar
61. Utilizarea eficientă a portofoliului istoric în clasa a IV-a
62. Utilizarea probelor practice în cadrul evaluării rezultatelor școlare în clasele primare
63. Valențe formative ale dictărilor matematice în clasele primare
64. Valențe formative ale modulului „Arta culinară și sănătatea” în cadrul disciplinei „Educație tehnologică”
65. Valorificarea dimensiunilor școlii prietenoase copilului în managementul calității
66. Valorificarea în demersul didactic a principiilor evaluării criteriale prin descriptori
67. Valorificarea învățării bazate pe sarcini de lucru în clasele primare
68. Valorificarea învățării experiențiale/ învățării prin investigare/ învățării de tip aventură la orele de Științe în clasele II-IV
69. Valorificarea învățării prin excursii în clasele primare
70. Valorificarea jocurilor sportive/ de mișcare la lecțiile de educație fizică în clasele primare
71. Valorificarea tipurilor moderne de învățare la disciplina „Istoria românilor și universală” în clasa a IV-a
72. Valorizarea activităților *outdoor* (în afara sălii de clasă) ca activități curriculare în clasele primare
73. Valorizarea discursului pedagogic în contextul promovării imaginii pozitive a cadrului didactic
74. Valorizarea experiențelor artistice ale elevilor în cadrul disciplinelor din aria curriculară „Arte”/ activităților extracurriculare
75. Valorizarea pauzelor dinamice în cadrul lecțiilor în clasele primare

TABEL DE PERFORMANȚĂ ȘCOLARĂ

Clasele I - IV

Elev _____

Data nașterii _____

INFORMAȚIE DESPRE INSTITUȚIA DE ÎNVĂȚĂMÂNT

ADRESA: _____

SITE: _____

TELEFON: _____

E-MAIL: _____

Diriginte: _____

Părinți (tutore): _____

Anii de studii 2019 - 2023

CUPRINS

Notă pentru cadre didactice și părinți.....
Copilul la școală.....
Descrierea rezultatelor elevului la disciplinele școlare
Recomandări/ arii de dezvoltare generale
Recomandări/ arii de dezvoltare pe disciplinele școlare
<i>Anexa 1. Extras curricular, clasa I</i>
<i>Anexa 2. Extras curricular, clasa a II-a</i>
<i>Anexa 3. Extras curricular, clasa a III-a</i>
<i>Anexa 4. Extras curricular, clasa a IV-a</i>

Notă pentru cadre didactice și părinți

TABELUL DE PERFORMANȚĂ ȘCOLARĂ:

- **Este un document obligatoriu** pentru toți elevii claselor primare din Republica Moldova.
- **Etalează performanțele individuale ale elevului** în fiecare dintre clasele I-IV, în corespundere cu finalitățile curriculare și descriptorii de performanță.
- **Se completează de către învățătorul-diriginte și cadrele didactice**, specialiști la disciplinele școlare (eventual: educația muzicală, educația plastică, educația fizică, educația tehnologică).
 - Dirigințele completează rubrica *Copilul la școală*, concepută în baza *Profilului absolventului nivelului primar de învățământ*, realizând o sinteză în baza observării comportamentului copilului în diverse contexte ale vieții școlare. Se completează cu indicatorii corespunzători, scriși cu litere mici de mână: *mm* – „de cele mai multe ori”; *d* – „deseori”; *u* – „uneori”.
 - Dirigințele și specialiștii completează rubrica *Descrierea rezultatelor elevului la disciplinele școlare*, indicând, în mod corespunzător, rezultatul anual pentru fiecare disciplină și clasă:
 - calificativul anual (cu majuscule de tipar):
 - ✓ *FB* – „foarte bine” (corect; complet; coerent; fără ezitări);
 - ✓ *B* – „bine” (cu greșeli mici; cu incompletitudini mici; cu incoerențe mici; cu ezitări mici, depășite ca rezultat al ghidării (întrebărilor orientative) oferite de învățător);
 - ✓ *S* – „suficient” (cu greșeli; cu incompletitudini; cu incoerențe; cu ezitări depășite ca rezultat al sprijinului (indicațiilor, explicațiilor) oferit de învățător);
 - sau descriptorul anual (cu litere mici de mână):
 - ✓ *i* – „independent” (corect; complet; coerent; fără ezitări);
 - ✓ *g* – „ghidat de învățător” (cu greșeli mici; cu incompletitudini mici; cu incoerențe mici; cu ezitări mici, depășite ca rezultat al ghidării (întrebărilor orientative) oferite de învățător);
 - ✓ *s* – „cu mai mult sprijin” (cu greșeli; cu incompletitudini; cu incoerențe; cu ezitări depășite ca rezultat al sprijinului (indicațiilor, explicațiilor) oferit de învățător).
 - La final, dirigințele poate propune recomandări/ arii de dezvoltare, pentru a orienta părinții în educarea propriilor copii pe parcursul vacanței de vară.
 - Rubrica *Recomandări / arii de dezvoltare generale* se completează la discreția dirigințelui în baza tabelului „Copilul la școală” și doar pentru manifestările comportamentale apreciate prin indicatorul „uneori”. Completările se vor realiza în formă liberă.
 - Rubrica *Recomandări/ arii de dezvoltare pe disciplinele școlare* se completează la discreția învățătorului și altor cadre didactice în baza tabelului „*Descrierea rezultatelor elevului la disciplinele școlare*” și doar pentru disciplinele, respectiv, clasele în care rezultatele elevilor au fost apreciate prin calificativele „Suficient” (și, eventual, „Bine”), sau descriptorul „cu mai mult sprijin” (și, eventual „ghidat de învățător”). Completările se vor realiza utilizând semnul convențional *F* corespunzător anexei „Extras curricular” (de exemplu, *F1, F7* etc.).
 - Pentru a crea o imagine mai amplă asupra formării elevului, în anexe se listează finalitățile curriculare pe clase. Aceste liste nu presupun operare (nu se fac sublinieri, bifări etc.)
 - În cazul în care elevul învață conform unui plan educațional individual (PEI), dirigințele are libertatea și responsabilitatea de a interveni cu modificări corespunzătoare în completarea prezentului document.
- **Constituie o informație veridică** pentru transferul elevului într-o altă instituție de învățământ. Într-un asemenea caz, nu se întocmește un nou tabel de performanță, dar se scrie denumirea noii instituții pe pagina de titlu, sub denumirea instituției precedente. La fel se scrie numele și prenumele noului dirigințe.
- **Se prezintă părinților** (sau reprezentanților legali ai acestora) **și elevului**.
 - La începutul anului școlar, dirigințele familiarizează părinții cu prezentul document, pentru a le da posibilitatea să cunoască performanțele posibile de atins pe parcursul anului (de exemplu: la ședința cu părinții sau oferind o copie a tabelului (necompletat)).
 - La finele anului școlar (15-30 mai), părinților li se oferă tabelul completat, cu semnătura dirigințelui; părintele semnează tabelul și îl întoarce dirigințelui. Apoi, directorul instituției aplică ștampilă și semnează în spațiul rezervat. Documentul autentificat se păstrează în dosarul personal al elevului; părinții au dreptul să primească o copie a documentului autentificat.

Copilul la școală

Se completează cu indicatorii corespunzători, scriși cu litere mici de mână:
mm – „de cele mai multe ori”; *d* – „deseori”; *u* – „uneori”.

<i>Pe parcursul anului școlar:</i>	Clasa			
	I	II	III	IV
<i>Copilul ca subiect al învățării</i>				
1. Manifestă motivație pentru învățare.				
2. Este atent în realizarea sarcinilor.				
3. Este responsabil în efectuarea temelor.				
4. Este obiectiv în autoevaluare și evaluarea reciprocă a colegilor.				
5. Este perseverent în vederea îmbunătățirii rezultatelor personale.				
<i>Copilul în raport cu sine</i>				
6. Este responsabil față de înfățișarea, sănătatea și securitatea sa.				
7. Este grijuliu față de obiectele personale.				
8. Are încredere în forțele proprii.				
9. Își gestionează eficient emoțiile.				
10. Denotă capacități de autoeducație.				
<i>Copilul în interacțiune cu mediul</i>				
11. Îndeplinește regulile clasei și ale școlii.				
12. Are o atitudine protectoare față de mediul înconjurător.				
13. Colaborează cu ceilalți pe bază de respect și empatie.				
14. Manifestă inițiativă și abilități de decizie în activități și contacte cu colegii.				
15. Pare fericit la școală.				

Descrierea rezultatelor elevului la disciplinele școlare

Se completează, corespunzător, pentru fiecare disciplină și clasă, cu rezultatul anual:

- ✓ calificativul notat cu majuscule de tipar: *FB* – „foarte bine”; *B* – „bine”; *S* – „suficient”;
- ✓ sau descriptorul notat cu litere mici de mână: *i* – „independent”; *g* – „ghidat de învățător”; *s* – „cu mai mult sprijin”.

Disciplinele școlare	Clasa			
	I	II	III	IV
1. Limba și literatura română				
2. Limba străină (I)				
3. Matematică				
4. Științe				
5. Educația moral-spirituală				
6. Istoria românilor și universală				
7. Educația muzicală				
8. Educația plastică				
9. Educația fizică				
10. Educația tehnologică				
11. Dezvoltarea personală				

Recomandări/ arii de dezvoltare generale

Se completează la discreția dirigintelui, în baza tabelului „Copilul la școală” și cu preferință pentru manifestările comportamentale apreciate prin indicatorul „uneori”. Completările se vor realiza în formă liberă.

Clasa I _____

Clasa a II-a _____

Clasa a III-a _____

Clasa a IV-a _____

Recomandări/ arii de dezvoltare pe disciplinele școlare

Se completează la discreția cadrului didactic doar pentru disciplinele, respectiv, clasele în care rezultatele anuale ale elevului sunt apreciate prin calificativul „Suficient” (sau, eventual, „Bine”), sau descriptorul „cu mai mult sprijin” (sau, eventual, „ghidat de învățător”). Completările se vor realiza utilizând semnul convențional *F* în corespundere cu Anexa „Extras curricular” (de ex.: *F1*, *F7* etc.).

Disciplinele școlare	Clasa			
	I	II	III	IV
1. Limba și literatura română				
2. Limba străină (I)				
3. Matematică				
4. Științe				
5. Educație moral-spirituală				
6. Istoria românilor și universală				
7. Educație muzicală				
8. Educație plastică				
9. Educație fizică				
10. Educație tehnologică				
11. Dezvoltare personală				

Semnătura	Clasa I	Clasa a II-a	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<i>dirigintelui</i>				
<i>părintelui</i>				
<i>directorului</i>	L.Ș.	L.Ș.	L.Ș.	L.Ș.

Extras curricular, clasa I
La sfârșitul clasei I, elevul poate:
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Finalitate (F)
F1. rosti cu claritate enunțuri identificând sunete, silabe și cuvinte;
F2. citi cuvinte și propoziții scurte, scrise cu litere de tipar sau de mână;
F3. recita poezii propuse și poezii alese la dorință;
F4. recunoaște cele mai simple specii literare învățate (povestea, poezia, ghicitoarea, proverbul);
F5. reproduce/ povesti (ghidat) fragmente din poveștile/ textele ascultate;
F6. scrie lizibil, cu înclinație uniformă cuvinte, propoziții cu litere de mână și de tipar;
F7. transcrie și copia propoziții cu litere de mână și de tipar;
F8. scrie din punct de vedere ortografic cuvintele cu grupurile de litere învățate;
F9. scrie dictări de cuvinte, propoziții;
F10. desparte cuvintele în silabe, aplicând regulile elementare învățate;
F11. utiliza semne de punctuație (punctul, semnul întrebării) și scrie cu majusculă la începutul propoziției, la prenume și nume de persoane;
F12. scrie mesaje scurte, formate din cuvinte scrise cu litere de mână și de tipar;
F13. alcătui oral propoziții cu cuvintele solicitate;
F14. participa la dialoguri simple, în diferite contexte de comunicare;
F15. exprima idei referitoare la identitatea proprie, demonstrând încredere în sine;
F16. expune și formula mesaje orale, pe teme accesibile și cunoscute;
F17. prezenta în mod consecutiv, ghidat unele informații;
F18. alege pentru lectură suplimentară texte simple, susținute de suport imagistic;
manifestând atitudini specifice predominante:
F19. atitudine pozitivă, atenție și concentrare;
F20. abordare eficientă în diferite contexte de comunicare;
F21. atenție și toleranță față de partenerii de dialog în diferite situații de comunicare;
F22. preferințe pentru lectura suplimentară a cărților și a presei periodice pentru copii;
F23. curiozitate pentru activitățile școlare;
F24. elemente de creativitate în domeniile de interes.
MATEMATICĂ
F1. identifica, citi și scrie, compara și ordona numere naturale până la 100;
F2. recunoaște forme geometrice (cerc, triunghi, pătrat, cub) și poziții relative ale unor obiecte în modele date și în mediul înconjurător;
F3. efectua operațiile de adunare și de scădere în centrul 0-100, fără trecere peste ordin;
F4. utiliza elemente de limbaj matematic aferent conceptelor de număr natural, adunare, scădere;
F5. aplica operațiile de adunare, scădere și proprietățile acestora pentru: compunerea și descompunerea numerelor 0-100; aflarea unor numere necunoscute în exerciții, șiruri date; schimb de bani;
F6. exprima și compara rezultatele unor măsurători, în unități standard de măsură: pentru lungime (cm, m); pentru masă (kg); pentru capacitate (l); pentru timp (ora, ziua, săptămâna, luna); monedă (banul, leul);
F7. rezolva probleme simple de adunare și de scădere, cu sprijin în schemă, rezolvare și răspuns;
F8. formula probleme simple de adunare și scădere, cu sprijin în: imagini; enunț incomplet; schemă; exercițiu;
manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F9. corectitudinea și coerența limbajului matematic;
F10. atenția și interesul pentru calcul corect, rațional, fluent;
F11. valorificarea gândirii critice în adoptarea unui plan pertinent în rezolvarea de probleme;
F12. curiozitatea și creativitatea în integrarea achizițiilor matematice cu cele din alte domenii.
EDUCAȚIE MORAL-SPIRITUALĂ
F1. identifica valori moral-spirituale în contexte legate de școală, familie, comunitate;
F2. exprima în cuvinte proprii morala pildelor biblice;
F3. aprecia valoric comportamentele copiilor la școală, în familie, în comunitate;
manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F4. atitudine pozitivă și responsabilă față de sine și cei din jur;
F5. atitudine critică și comunicare asertivă;

F6. tendință spre virtuți moral-spirituale.

EDUCAȚIE MUZICALĂ

F1. descrie în cuvinte proprii dispoziția și conținutului unor piese muzicale audiate și interpretate;

F2. interpretează cântece despre copilărie, natură, țară, cu și fără acompaniament, cu stări emoționale de veselie/ tristețe, solemnitate/ glumă;

F3. improvizează formule ritmice (pe silabele pas, iu-te și melodii (pe sunetele și notele sol și mi) cu și fără text, la instrumente muzicale pentru copii;

F4. caracterizează expresivitatea pieselor muzicale vocale și instrumentale cu ajutorul unor elemente de limbaj muzical (melodie, ritm, tempo, nuanțe dinamice, timbru);

F5. reprezintă unele evenimente sonore din piese muzicale prin limbajul altor arte (mișcări ritmice corporale, linii și culori, gestul mâinii etc.),

manifestând ca atitudini specifice predominante:

F6. sensibilitate și interes pentru cunoașterea sinelui și a lumii prin arte;

F7. atitudine creativă în valorificarea mijloacelor limbajului muzical;

F8. respect pentru valorile culturii naționale și universale.

EDUCAȚIE PLASTICĂ

F1. identifică elemente de limbaj plastic (punct, linie, formă, culoare) în natură și într-o operă de artă propusă;

F2. utilizează materiale, instrumente și tehnici potrivite în realizarea unor lucrări/ compoziții plastice simple;

F3. apreciază ghidat (prin răspunsuri la întrebări) lucrări plastice (opere create de artiști plastici, lucrări personale și ale colegilor);

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F4. curiozitate și admirație pentru frumosul din viață și artă;

F5. interes pentru creativitate și gust estetic în exprimarea sinelui;

F6. respect față de valorile naționale și cele ale altor culturi.

EDUCAȚIE FIZICĂ

F1. receptivă reguli de securitate și igienă specifice lecțiilor de educație fizică;

F2. identifică părțile și pozițiile de bază ale corpului;

F3. execută acțiuni motrice păstrând echilibrul și ritmicitatea;

F4. participă în jocuri de mișcare, activități motrice de grup;

implicând ca atitudini și valori specifice predominante:

F5. interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism, practicarea unui mod sănătos de viață;

F6. interes pentru sporirea potențialului motric;

F7. implicare și dorință de a-și ajuta colegii.

EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ

F1. recunoaște specificul formelor/ obiectelor plane și volumetrice realizate în materiale și tehnici diverse;

F2. efectuează prelucrări digitale elementare;

F3. realizează lucrări și decorațiuni cu materiale, instrumente și tehnici potrivite;

F4. apreciază în cuvinte proprii lucrări personale și ale colegilor

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F5. manifestând interes și curiozitate pentru activități inovative;

F6. manifestând creativitate în domeniile de interes;

F7. demonstrând respect și grijă pentru cei din jur.

DEZVOLTARE PERSONALĂ

F1. descrie: caracteristici personale, comportamente corecte/adevrate în raport cu sine și cu ceilalți; activități/meserii preferate; reguli de securitate în condiții casnice și la școală;

F2. demonstrează: respectarea igienei personale; înțelegerea necesităților și dorințelor; respectarea regulilor de circulație rutieră;

F3. manifestă: relații pozitive cu ceilalți; dorință de a frecventa școala; interes pentru menținerea sănătății; implicare în activități cotidiene, asigurarea securității personale,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F4. încredere în forțele proprii și atitudine pozitivă;

F5. responsabilitatea față de reguli;

F6. aprecierea proprie și a celor din jur;

F7. mândria pentru statutul de elev;

F8. deschiderea pentru comunicare.

Extras curricular, clasa a II-a
La sfârșitul clasei a II-a, elevul poate:
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Finalitate (F)
F1. citi corect, conștient, fluid texte scurte, cu adaptarea intonației impusă de semnele de punctuație;
F2. recita poezii propuse și poezii alese la dorință;
F3. reproduce/povesti fragmente din textele citite/ascultate;
F4. recunoaște speciile literare învățate, în baza celor mai simple trăsături de structură specifice;
F5. identifica ghidat trăsăturile fizice și morale ale personajelor principale dintr-un text literar citit;
F6. scrie propoziții și texte mici, cu litere de mână și de tipar, lizibil, îngrijit, aranjat estetic într-o anumită înclinație;
F7. aranja textul în pagina caietului: plasarea titlului, a autorului, folosirea alineatelor, respectarea spațiului dintre cuvinte;
F8. urma regulile de despărțire a cuvintelor în silabe și la capăt de rând;
F9. aplica regulile de ortografie și de punctuație învățate;
F10. redacta texte proprii cu și fără repere, pe baza tehnicilor de redactare învățate;
F11. folosi tipurile de propoziții și, respectiv, semnele de punctuație în diferite contexte;
F12. utiliza eficient dialogul în diferite situații cotidiene;
F13. prezenta succint informații selectate după preferințe din cărțile citite independent;
F14. respecta normele elementare de etichetă verbală și de comportament nonverbal asociat;
F15. formula mesaje pentru a primi informații/lămuriri în legătură cu un aspect/o problemă din spațiul familiar, școlar;
F16. construi texte orale scurte pe baza unor imagini;
F17. articula clar și corect enunțurile, cu intonația corespunzătoare intenției de comunicare;
F18. distinge informațiile esențiale dintr-un text citit/audiat;
F19. utiliza cuvinte și propoziții în discuțiile cotidiene și în reproducerea unor informații;
F20. deosebi cuvintele care desemnează obiecte, acțiuni, însușiri;
F21. exprima interesul și preferințele pentru lectura suplimentară a cărților și a presei periodice pentru copii,

manifestând atitudini specifice predominante:

F22. atenție și toleranță față de partenerii de dialog în diferite situații de comunicare;
F23. interes pentru valorile și opiniile altor persoane;
F24. preferințe pentru lectura suplimentară a cărților și a presei periodice pentru copii;
F25. curiozitate pentru activități specifice studierii limbii române;
F26. elemente de creativitate în domeniile de interes.
F27. atenție și toleranță față de partenerii de dialog în diferite situații de comunicare;

LIMBA STRĂINĂ I

F1. citi corect, conștient, fluid texte scurte, cu adaptarea intonației impusă de semnele de punctuație;
F2. să citească litere, grupuri de litere, silabe, cuvinte, aplicând norme lingvistice pentru a transmite corect un mesaj scris;
F3. să scrie lizibil și îngrijit, respectând forma și mărimea literelor, înclinația uniformă, spațiul dintre cuvinte, semnele de punctuație;
F4. să recepteze indicații scurte și simple, formule de salut și de adresare elementare, orale și scrise, în mesaje simple și scurte în situații de comunicare familiare;
F5. să reproducă rime, poezii, cântece, dialoguri scurte, care aparțin patrimoniului cultural al țării alofone;
F6. să deducă sensul global al mesajelor orale și scrise simple referitoare la informații de ordin personal;
F7. să recunoască și să adopte unele elemente, norme de comportament verbal și nonverbal, specifice culturii țării alofone,

manifestând atitudini specifice predominante:

F8. curiozitate pentru valorizarea limbii ca sistem;
F9. creativitate pentru funcționarea limbii în cadrul unui contact social;
F10. corectitudine și coerență în structurarea mesajului;
F11. interes și respect pentru valorile altei culturi.

MATEMATICĂ

F1. identifica, citi și scrie, compara și ordona numere naturale până la 100;
F2. utiliza elemente de limbaj matematic aferent conceptelor de număr natural, operație aritmetică;

F3. efectua operații aritmetice în centrul 0 – 100: adunarea și scăderea fără și cu trecere peste ordin; înmulțirea și împărțirea tabelară;
F4. explica modul de calcul și ordinea efectuării operațiilor în exerciții cu două operații, fără și cu paranteze;
F5. aplica operațiile aritmetice și proprietățile acestora pentru aflarea unor numere necunoscute în exerciții, șiruri date;
F6. recunoaște figuri geometrice (punct, linie dreaptă, segment de dreaptă, linie curbă, linie frântă, cerc, triunghi, pătrat), corpuri geometrice (sferă, cub), în modele date și în mediul înconjurător;
F7. exprima și compara rezultatele unor măsurători, în unități de măsură standard: pentru lungime (cm, m); pentru masă (kg); pentru capacitate (l); pentru timp (minutul, ora, ziua, săptămâna, luna); monedă (banul, leul);
F8. rezolva probleme cu, cel mult, două operații, cu plan sau cu justificări, prin exercițiu;

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F9. corectitudinea și coerența limbajului matematic;
F10. atenția și interesul pentru calcul corect, rațional, fluent;
F11. valorificarea gândirii critice în adoptarea unui plan pertinent în rezolvarea de probleme;
F12. curiozitatea și creativitatea în integrarea achizițiilor matematice cu cele din alte domenii.

ȘTIINȚE

F1. descrie fenomene ale naturii specifice anotimpurilor;
F2. clasifica plante și animale după utilitate și loc de trai;
F3. determina rolul părților componente ale plantelor, ale animalelor;
F4. ordona etapele de viață ale unei plante, ale unui animal;
F5. completa fișe de observare;
F6. explica importanța plantelor și animalelor pentru mediul înconjurător;
F7. propune un plan propriu de odihnă și învățare, unele acțiuni de protecție a plantelor și animalelor,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F8. corectitudine și coerență în utilizarea terminologiei specifice;
F9. curiozitate și interes în valorificarea metodelor și instrumentelor specifice de colectare și organizare a rezultatelor;
F10. atitudine critică și creativă în demersuri de cunoaștere a mediului înconjurător;
F11. interes pentru promovarea activă a valorilor de mediu și a unui mod sănătos de viață.

EDUCAȚIE MORAL-SPIRITUALĂ

F1. recunoaște valori moral-spirituale în contexte legate de școală, familie, comunitate;
F2. descrie în cuvinte proprii sărbătorile calendaristice din comunitate;
F3. aprecia valoric: comportamentele elevilor la școală, în familie, în comunitate; faptele personajelor din texte biblice/artistice/folclorice,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F4. atitudine pozitivă și responsabilă față de sine și cei din jur;
F5. atitudine critică și comunicare asertivă;
F6. tendința spre virtuți moral-spirituale.

EDUCAȚIE MUZICALĂ

F1. deosebi după auz caracterul cantabil, dansant, de marș al muzicii din piese muzicale și creații de proporții audiate, interpretate;
F2. interpreta expresiv cântece în caracter cantabil, dansant și de marș, cu și fără acompaniament;
F3. improviza formule ritmice la măsură binară și ternară și melodii (pe sunete alăturate din scărița muzicală), cu și fără text, la instrumente muzicale pentru copii;
F4. caracteriza expresivitatea mersului melodic, tempoul și nuanțele dinamice în reprezentarea trăirilor, portretului, tabloului muzical;
F5. reprezenta unele evenimente sonore din piese muzicale prin limbajul altor arte,

manifestând ca atitudini specifice predominante:

F6. sensibilitate și interes pentru cunoașterea sinelui și a lumii prin arte;
F7. atitudine creativă în valorificarea mijloacelor limbajului muzical;
F8. respect pentru valorile culturii naționale și universale.

EDUCAȚIE PLASTICĂ

F1. identifica elemente de limbaj plastic (punct, linie, pată, formă, culoare), materiale, instrumente și tehnici de artă valorificate într-o imagine plastică;
F2. aplica tehnici grafice, picturale, sculpturale pentru valorificarea elementelor de limbaj plastic în lucrări și compoziții;
F3. exprima în cuvinte proprii mesajul unei imagini plastice (opere create de artiști plastici, lucrări personale și ale colegilor),

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F4. curiozitate și admirație pentru frumosul din viață și artă;
F5. interes pentru creativitate și gust estetic în exprimarea sinelui;
F6. respect față de valorile naționale și cele ale altor culturi.

EDUCAȚIE FIZICĂ

F1. specifica reguli de securitate și de igienă pentru lecțiile de educație fizică;
F2. recunoaște influența practicării independente a exercițiilor fizice asupra ținutei corpului, dezvoltării propriului organism, fortificării sănătății;
F3. îndeplini exerciții utilitar-aplicative (mers, alergări, sărituri, târări, cățărări, coborâri, escaladări), elemente acrobatică, ritmice, de dans;
F4. să se încadreze în jocuri motrice și ștafete,

implicând ca atitudini și valori specifice predominante:

F5. interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism, practicarea unui mod sănătos de viață;
F6. interes pentru sporirea potențialului motric;
F7. implicare și dorință de a-și ajuta colegii.

EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ

F1. recunoaște specificul unui anumit proces tehnologic și materialele, ustensilele și tehnicile potrivite acestuia;
F2. realiza activități/lucrări practice cu materiale, ustensile și tehnici potrivite;
F3. crea conținuturi digitale elementare;
F4. prezenta în cuvinte proprii succesiunea etapelor de realizare a unei lucrări (personale și ale colegilor),

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F5. curiozitate și interes pentru inovații;
F6. motivație pentru creativitate și gust estetic;
F7. corectitudine, adevărate și respect pentru etica mediilor virtuale;
F8. grijă pentru mediul natural și cei din jur.

DEZVOLTARE PERSONALĂ

F1. identifica: asemănări și deosebiri dintre sine și ceilalți, calitățile proprii și a celor din jur, semnele abuzului față de copii, profesii utile pentru societate, factori care contribuie la creșterea sănătoasă, reguli de comportament care asigură securitatea personală;
F2. stabili relații între: exprimarea emoțiilor și limbajul nonverbal; reguli, calități și relațiile cu lumea din jur; acțiuni și menținerea sănătății; estimarea resurselor pentru achiziționarea unui produs; respectarea regulilor rutiere și securitate;
F3. aprecia: susținerea reciprocă; buna gestionare a lucrurilor proprii; necesitatea respectării recomandărilor privind securitatea în mediu casnic, școlar și în natură,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F4. încredere în forțele proprii și atitudine pozitivă;
F5. încrederea în mediul familial și cel școlar;
F6. aprecierea pozitivă a calităților;
F7. gestionarea ordonată a lucrurilor personale;
F8. grija față de sănătatea proprie;
F9. respectarea recomandărilor.

Extras curricular, clasa a III-a
La sfârșitul clasei a III-a, elevul poate:
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Finalitate (F)
F1. citi corect, conștient, fluid texte scurte, cu adaptarea intonației impusă de semnele de punctuație;
F2. recita poezii propuse și poezii alese la dorință;
F3. reproduce/povesti texte/fragmente din textele citite/audiate (cu/fără un plan simplu de idei);
F4. recunoaște speciile literare învățate, în baza celor mai simple trăsături de structură specifice;
F5. scrie lizibil, îngrijit, aranjat estetic într-o anumită înclinație;
F6. aranja textul în pagina caietului: plasarea titlului, a autorului, folosirea alineatelor, respectarea spațiului dintre cuvinte;
F7. aplica regulile de ortografie și de punctuație învățate;
F8. folosi tipurile de propoziții și, respectiv, semnele de punctuație în diferite contexte;
F9. redacta scrieri imaginative, texte nonliterare și/sau cu destinație specială (anunț, invitație, felicitare);
F10. articula clar și corect enunțuri, cu intonația corespunzătoare situației de comunicare;
F11. construi și utiliza dialoguri în baza a două-trei imagini și/sau în viața de toate zilele;
F12. utiliza adecvat cuvintele și propozițiile în discuțiile cotidiene și în reproducerea unor informații;
F13. ordona pe baza cuvintelor-cheie ideile principale într-un plan simplu de idei;
F14. identifica în diferite enunțuri părți de vorbire și de propoziție;
F15. încadra părțile de vorbire în enunțuri proprii, logic și corect din punct de vedere gramatical;
F16. explora texte literare și nonliterare;

manifestând atitudini specifice predominante:

F17. atenție și toleranță față de partenerii de dialog în diferite situații de comunicare;
F18. deschidere și acceptare a altor idei;
F19. interes pentru valorile și opiniile altor persoane;
F20. preferințe pentru lectura suplimentară a cărților și a presei periodice pentru copii;
F21. curiozitate pentru activități de explorare;
F22. creativitate în domeniile de interes.

LIMBA STRĂINĂ I

F1. să citească cuvinte, mesaje scurte și simple/online, aplicând normele lingvistice adecvate;
F2. să scrie lizibil și îngrijit, respectând forma și mărimea literelor, semnele de punctuație în mesaje simple și scurte/online;
F3. să recepteze indicații scurte și simple, formule de salut și de adresare elementare, orale și scrise, din texte non-literare scurte;
F4. să reproducă poezii, cântece, povești, scenete, care aparțin patrimoniului cultural al țării alofone;
F5. să deducă sensul global al mesajelor simple, orale și scrise/online, referitoare la informații de ordin personal și obiecte familiare;
F6. să descrie și să compare unele activități culturale uzuale, unele moduri de deplasare, referitor la situații de comunicare curente,

manifestând atitudini specifice predominante:

F7. curiozitate pentru valorizarea limbii ca sistem;
F8. creativitate pentru funcționarea limbii în cadrul unui contact social;
F9. corectitudine și coerență în structurarea mesajului;
F10. interes și respect pentru valorile altei culturi.

MATEMATICĂ

F1. identifica, citi și scrie, compara și ordona numere naturale până la 1000;
F2. utiliza elemente de limbaj matematic aferent conceptelor de număr natural, operație aritmetică;
F3. efectua operații aritmetice în centrul 0 – 1 000: adunarea și scăderea fără și cu treceri peste ordin; înmulțirea și împărțirea la un număr de o cifră; înmulțirea la 10, 100, la numere formate din zeci sau sute întregi; împărțirea exactă la 10, 100, la numere formate din zeci sau sute întregi;
F4. explica modul de calcul și ordinea efectuării operațiilor în exerciții cu, cel mult, trei operații, fără și cu paranteze;
F5. aplica operațiile aritmetice și proprietățile acestora pentru aflarea unor numere necunoscute în exerciții, șiruri date;

F6. recunoaște figuri geometrice (punct, linie dreaptă, segment de dreaptă, linie frântă deschisă/închisă, linie curbă deschisă/închisă, cerc, triunghi, pătrat, dreptunghi), corpuri geometrice (sferă, cub, cuboid), elementele acestora (vârf, latură; vârf, muchie, față), în modele date și în mediul înconjurător;
F7. exprima și compara rezultatele unor măsurători, în unități standard de măsură: pentru lungime (cm, dm, m); pentru masă (kg); pentru capacitate (l); pentru timp (minutul, ora, ziua, săptămâna, luna, anul, deceniul, secolul); monetare (ban, leu);
F8. realiza transformări simple ale unităților standard de măsură: pentru lungime; pentru timp; monetare;
F9. rezolva probleme cu, cel mult, trei operații: cu plan sau cu justificări, prin exercițiu;
F10. formula probleme, cu sprijin în: enunț incomplet; schemă; operații aritmetice; exercițiu; tematică;
F11. explora modalități elementare de organizare și clasificare a datelor: scheme; tabele;
F12. investiga situații-problemă din cotidian, care solicită aplicarea operațiilor aritmetice, a metodelor de rezolvare învățate,
manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F13. corectitudinea și coerența limbajului matematic;
F14. atenția și interesul pentru calcul corect, rațional, fluent;
F15. valorificarea gândirii critice în adoptarea unui plan pertinent în rezolvarea de probleme;
F16. curiozitatea și creativitatea în integrarea achizițiilor matematice cu cele din alte domenii.

ȘTIINȚE

F1. descrie condiții și medii de viață ale lumii vii;
F2. relatează despre Republica Moldova: localizare pe hartă, relief, ape;
F3. aplică un demers investigativ după un plan dat;
F4. clasifică plante și animale din diverse grupuri, diverse zone naturale;
F5. indică pe hartă ape și forme de relief ale Republicii Moldova;
F6. explică circuitul apei în natură;
F7. argumentează influența condițiilor de viață asupra organismelor;
F8. proiectează acțiuni de protecție a mediului înconjurător,
manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F9. corectitudine și coerență în utilizarea terminologiei specifice;
F10. curiozitate și interes în valorificarea metodelor și instrumentelor specifice de colectare și organizare a rezultatelor;
F11. atitudine critică și creativă în demersuri de cunoaștere a mediului înconjurător;
F12. interes pentru promovarea activă a valorilor de mediu și a unui mod sănătos de viață.

EDUCAȚIE MORAL-SPIRITUALĂ

F1. raporta morală textelor biblice la situații din viață;
F2. apreciază situații de viață în baza normelor din sfera valorilor moral-spirituale;
F3. formulează judecăți de valoare referitor la acțiuni și virtuți morale,
manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F4. atitudine pozitivă și responsabilă față de sine și cei din jur;
F5. atitudine critică și comunicare asertivă;
F6. tendință spre virtuți moral-spirituale.

EDUCAȚIE MUZICALĂ

F1. descrie în cuvinte proprii expresivitatea elementelor de limbaj în piesele muzicale audiate și interpretate;
F2. interpretează cântece pentru copii, cu și fără acompaniament, cu respectarea planului interpretativ (introducere, strofă, refren etc.);
F3. improvizează acompaniament simplu la instrumente muzicale pentru copii, pentru piesele interpretate/audiate;
F4. identifică după auz repetarea și apariția unor evenimente sonore în piese muzicale audiate;
F5. caracterizează expresivitatea melodiei pieselor muzicale vocale și instrumentale cu ajutorul elementelor de limbaj muzical,
manifestând ca atitudini specifice predominante:
F6. sensibilitate și interes pentru cunoașterea sinelui și a lumii prin arte;
F7. atitudine creativă în valorificarea mijloacelor limbajului muzical;
F8. respect pentru valorile culturii naționale și universale.

EDUCAȚIE PLASTICĂ

F1. recunoaște elemente de limbaj plastic, materiale, instrumente și tehnici de artă valorificate într-un peisaj și în alte imagini plastice;
F2. aplică elemente de limbaj plastic în realizarea compozițiilor figurative/nonfigurative;

F3. explica în cuvinte proprii caracteristici specifice creațiilor de artă universală și națională, manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F4. curiozitate și admirație pentru frumosul din viață și artă;
F5. interes pentru creativitate și gust estetic în exprimarea sinelui;
F6. respect față de valorile naționale și cele ale altor culturi.

EDUCAȚIE FIZICĂ

F1. enumera regulile de igienă colectivă înainte, în timpul și după desfășurarea lecției de educație fizică;
F2. explica rolul alimentației corecte și a călirii în dezvoltarea propriului organism și fortificarea sănătății;
F3. practica acțiuni motrice utilitar-aplicative, individual și în grup, în condiții variabile de viteză, durată și grad de dificultate;
F4. demonstrează: un complex de 4-5 exerciții pentru dezvoltarea fizică armonioasă; procedee tehnice simple de control al mingii (inere, pasare, dribling) specifice jocurilor sportive; mișcări estetice din gimnastica ritmică și dans, cu și fără acompaniament,

implicând ca atitudini și valori specifice predominante:

F5. interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism, practicarea unui mod sănătos de viață;
F6. interes pentru sporirea potențialului motric;
F7. implicare și dorință de a-și ajuta colegii.

EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ

F1. realiza activități/lucrări practice cu materiale, ustensile și tehnici potrivite;
F2. prezenta în cuvinte proprii succesiunea etapelor de realizare a unei lucrări (personale și a colegilor);
F3. selecta informații din spațiile digitale;
F4. implementa algoritmi simpli în mediile vizuale,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F5. curiozitate și interes pentru inovații;
F6. motivație pentru creativitate și gust estetic;
F7. corectitudine, adecvare și respect pentru etica mediilor virtuale;
F8. grijă pentru mediul natural și cei din jur.

DEZVOLTARE PERSONALĂ

F1. descrie: caracteristicile unui comportament empatic, posibilitățile de utilizare a resurselor proprii, normele de menținere și fortificarea a sănătății, punctele forte și cele ce trebuie dezvoltate pentru evoluția proprie; abilități necesare pentru realizarea unor profesii;
F2. aplica: tehnici de gestionare a emoțiilor, autoapărare împotriva tachinării și intimidării; algoritmi recomandați pentru utilizarea eficientă a resurselor; norme de igienă pentru menținerea sănătății; modele comportamentale pentru asigurarea securității;
F3. apreciază: colaborarea, cooperarea și necesitatea înțelegerii celuilalt, precum și manifestarea grijii față de propria persoană; necesitatea ordonării activităților în timp; legătura dintre activitățile curente de învățare și viitorul profesional; prevenirea unor situații de risc,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F4. implicare activă;
F5. grijă pentru utilizarea resurselor;
F6. atitudine pozitivă față de sine și ceilalți;
F7. aprecierea muncii celor din jur;
F8. atenție în comunicare;
F9. interes pentru viitorul profesional.

Extras curricular, clasa a IV-a
La sfârșitul clasei a IV-a, elevul poate:
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Finalitate (F)
F1. citi conștient, corect, fluent și expresiv (cu voce și în gând) texte literare/nonliterare (la prima vedere sau cunoscute), cu respectarea punctuației;
F2. recita poezii propuse și poezii selectate independent;
F3. reproduce/povesti texte/fragmente din textele citite/audiate (cu/fără un plan simplu de idei);
F4. scrie cu acuratețe, cu respectarea înclinației unice a cuvintelor și a mărimii unice a literelor;
F5. aranja textul scris în pagină, cu respectarea alineatelor după ideile de bază;
F6. elabora texte, cu respectarea succesiunii logice și a numărului propus de enunțuri;
F7. construi propoziții și a le scrie lizibil, îngrijit, corect, cu respectarea regulilor și acordurilor gramaticale;
F8. formula întrebări pentru a înțelege mai bine o informație, pentru a-și forma o opinie;
F9. iniția, menține și încheia un schimb verbal, potrivit situației de comunicare;
F10. expune liber și cu încredere propriile opinii, cu folosirea vocabularului adecvat situației de comunicare;
F11. aplica regulile de comunicare corectă și eficientă în diverse contexte;
F12. prezenta coerent și corect din punct de vedere gramatical diverse situații de comunicare;
F13. ordona pe baza cuvintelor-cheie ideile principale într-un plan simplu de idei;
F14. identifica secvențele narative, dialogate și descriptive dintr-un text;
F15. exprima stările postlectorale și propria atitudine, cu sprijin în exemple și fragmente de text;
F16. caracteriza personaje literare, cu argumente relevante pentru atitudinea proprie;
F17. utiliza formele flexionare ale părților de vorbire pentru producerea mesajelor proprii în diferite contexte de comunicare orală și scrisă;
F18. integra adecvat, în exprimarea orală proprie, elementele de construcție a comunicării studiate;

manifestând atitudini specifice predominante:

F19. atenție și toleranță față de partenerii de dialog în diferite situații de comunicare;
F20. interes pentru valorile și opiniile altor persoane;
F21. conduită autonomă în situații de comunicare (învățate sau spontane);
F22. preferințe pentru lectura suplimentară a cărților și a presei periodice pentru copii;
F23. curiozitate pentru activități inovative;
F24. atenție și toleranță față de partenerii de dialog în diferite situații de comunicare;

LIMBA STRĂINĂ I

F1. să folosească enunțuri, texte simple și scurte, în bază de modele de intonație specifice limbii străine, în contexte simple și familiare;
F2. să utilizeze corect structuri gramaticale specifice limbii străine, respectând modele de enunțuri scurte și simple în contexte familiare;
F3. să citească texte scurte și simple/online, aplicând norme lingvistice pentru a transmite adecvat un mesaj scris simplu și scurt;
F4. să scrie lizibil și îngrijit, corect din punct de vedere ortografic, cuvinte, enunțuri simple și texte scurte;
F5. să reproducă poezii, cântece, povești, povestiri, scenete, care aparțin patrimoniului cultural al țării alofone;
F6. să aplice formule de adresare și de politețe elementare, oficiale și neoficiale, orale/scrise/online, pentru a efectua o sarcină simplă;
F7. să deducă sensul global al mesajelor orale/scrise/online, al unor scurte texte autentice uzuale, pentru a se orienta și a se informa;
F8. să modeleze situații simple de comunicare orală/scrisă/online de ordin cotidian;
F9. să compare valori culturale ale patrimoniului alofon/autohton și să participe la dialog intercultural în calitate de mediator,

manifestând atitudini specifice predominante:

F10. curiozitate pentru valorizarea limbii ca sistem;
F11. creativitate pentru funcționarea limbii în cadrul unui contact social;
F12. corectitudine și coerență în structurarea mesajului;
F13. interes și respect pentru valorile altei culturi.

MATEMATICĂ

F1. identifica, citi și scrie, compara și ordona numere naturale până la 1 000 000;
--

F2. identifica, citi și scrie, reprezenta fracții cu numitorul până la 20;
F3. utiliza elemente de limbaj matematic aferent conceptelor de număr natural, fracție, operație aritmetică;
F4. efectua operații aritmetice: cu numere naturale până la un milion (adunarea și scăderea fără și cu treceri peste ordin; înmulțirea la un număr de 1-2 cifre; împărțirea la un număr de o cifră; înmulțirea și împărțirea numerelor care se termină cu zerouri); cu fracții (adunarea și scăderea fracțiilor cu același numitor; aflarea unei fracții dintr-un număr);
F5. explica modul de calcul și ordinea efectuării operațiilor în exerciții cu, cel mult, trei operații, fără și cu paranteze;
F6. aplica operațiile aritmetice și proprietățile acestora pentru aflarea unor numere necunoscute în exerciții, șiruri date;
F7. recunoaște figuri geometrice (punct, linie dreaptă, segment de dreaptă, linie frântă deschisă/închisă, linie curbă deschisă/închisă, cerc, poligon: triunghi, pătrat, dreptunghi), corpuri geometrice (sferă, cub, cuboid, con, cilindru), elementele acestora (vârf, latură; vârf, muchie, față), în modele date și în mediul înconjurător;
F8. exprima și compara rezultatele unor măsurători, utilizând unități de măsură potrivite și transformări ale lor: pentru lungime (mm, cm, dm, m, km); pentru masă (g, kg, t); pentru capacitate (l); pentru timp (secunda, minutul, ora, ziua, săptămâna, luna, anul, deceniul, secolul); monedare (ban, leu);
F9. rezolva probleme cu, cel mult, trei operații: cu plan sau cu justificări, prin exercițiu;
F10. formula probleme, cu sprijin în: enunț incomplet; schemă; operații aritmetice; exercițiu; tematică;
F11. explora modalități elementare de organizare și clasificare a datelor: scheme; tabele;
F12. investiga situații-problemă din cotidian, care solicită aplicarea operațiilor aritmetice, a metodelor de rezolvare învățate,

manifestând atitudini specifice predominante:

F13. corectitudinea și coerența limbajului matematic;
F14. atenția și interesul pentru calcul corect, rațional, fluent;
F15. valorificarea gândirii critice pentru adoptarea unui plan pertinent în rezolvarea problemelor;
F16. curiozitatea și creativitatea în integrarea achizițiilor matematice cu cele din alte domenii.

ȘTIINȚE

F1. identifica componentele Sistemului Solar;
F2. clasifica corpurile din mediul înconjurător (corpuri vii/nevii, materiale naturale/prelucrate);
F3. descrie părțile componente ale corpului uman, etapele de viață ale omului, unele procese vitale specifice omului;
F4. desfășura un demers investigativ după un plan propus;
F5. aprecia influențele tehnologiilor moderne în viața omului;
F6. argumenta efectele mișcării Pământului;
F7. formula reguli de igienă pentru menținerea sănătății corpului uman;
F8. realiza proiecte pentru soluționarea unor probleme simple din mediul înconjurător local,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F9. corectitudine și coerență în utilizarea terminologiei specifice;
F10. curiozitate și interes în valorificarea metodelor și instrumentelor specifice de colectare și organizare a rezultatelor;
F11. atitudine critică și creativă în demersuri de cunoaștere a mediului înconjurător;
F12. interes pentru promovarea activă a valorilor de mediu și a unui mod sănătos de viață.

ISTORIA ROMÂNILOR ȘI UNIVERSALĂ

F1. identifica și utiliza adecvat limbajul istoric;
F2. descrie în timp și spațiu evenimentele și personalitățile istorice din mediul local, național și universal;
F3. aprecia contribuția predecesorilor în perpetuarea istoriei,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F4. interes și atitudine pozitivă pentru cunoașterea lumii și a sinelui prin istorie;
F5. deschidere pentru explorarea surselor istorice;
F6. respect față de tradițiile, obiceiurile, valorile neamului și ale popoarelor lumii.

EDUCAȚIE MORAL-SPIRITUALĂ

F1. argumenta atitudinea responsabilă față de păstrarea și promovarea valorilor spirituale ale comunității;
F2. aprecia situații de viață: în baza normelor din sfera valorilor moral-spirituale; cu raportare la morala textelor biblice;
F3. formula judecăți de valoare referitor la acțiuni și virtuți morale,

manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:

F4. atitudine pozitivă și responsabilă față de sine și cei din jur;
F5. atitudine critică și comunicare asertivă;
F6. tendință spre virtuți moral-spirituale.

EDUCAȚIE MUZICALĂ

F1. deosebi expresivitatea creațiilor folclorului muzical de cea a creațiilor muzicii academice audiate și interpretate
F2. interpreta cântece folclorice și create de compozitori pentru copii, cu și fără acompaniament;
F3. utiliza vocabularul muzical în caracterizarea creațiilor de muzică academică și populară;
F4. improviza la instrumente muzicale pentru copii un acompaniament simplu pentru piesele interpretate/audiate;
F5. exprima opinia proprie despre creațiile folclorului muzical și muzica academică,
manifestând ca atitudini specifice predominante:
F6. sensibilitate și interes pentru cunoașterea sinelui și a lumii prin arte;
F7. atitudine creativă în valorificarea mijloacelor limbajului muzical;
F8. respect pentru valorile culturii naționale și universale.

EDUCAȚIE PLASTICĂ

F1. descrie în cuvinte proprii expresivitatea elementelor de limbaj plastic valorificate într-o imagine plastică;
F2. realiza compoziții figurative, decorative cu un subiect dat, în baza expresivității elementelor de limbaj plastic;
F3. aprecia în limbaj specific disciplinei creații de artă populară,
manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F4. curiozitate și admirație pentru frumosul din viață și artă;
F5. interes pentru creativitate și gust estetic în exprimarea sinelui;
F6. respect față de valorile naționale și cele ale altor culturi.

EDUCAȚIE FIZICĂ

F1. explica importanța regulilor pentru securitatea și protecția sănătății în timpul jocurilor sportive;
F2. explica importanța calităților motrice pentru dezvoltarea propriului organism;
F3. aplica: variante optime de depășire a obstacolelor în parcursuri aplicative; tehnica posesiei mingii în jocurile sportive; elemente din gimnastică și dans;
F4. utiliza mijloace turistice în excursii, marșuri turistice;
F5. demonstrează calități și capacități motrice de bază în conformitate cu standardele de eficiență a învățării la nivelul primar de învățământ,
implicând ca atitudini și valori specifice predominante:
F6. interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism, practicarea unui mod sănătos de viață;
F7. interes pentru sporirea potențialului motric;
F8. implicare și dorință de a-și ajuta colegii.

EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ

F1. recunoaște specificul unui anumit proces tehnologic și a materiale, ustensilelor și tehnicilor potrivite;
F2. realiza activități/lucrări practice cu materiale, ustensile și tehnici potrivite activității selectate;
F3. prezenta în cuvinte proprii succesiunea etapelor de realizare a unei lucrări (personale și ale colegilor);
F4. elaborează și implementează în medii vizuale algoritmi de comandă cu execuțanții;
F5. respectă regulile de securitate digitală,
manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F6. curiozitate și interes pentru inovații;
F7. motivație pentru creativitate și gust estetic;
F8. corectitudine, adevăr și respect pentru etica mediilor virtuale;
F9. grijă pentru mediul natural și cei din jur.

DEZVOLTARE PERSONALĂ

F1. analiza, în baza unui algoritm: modalitățile de influență a comportamentului propriu asupra relației cu cei din jur; posibilitățile de învățare pentru satisfacerea necesităților și dorințelor; legătura dintre abilitățile proprii și domeniul ocupațional preferat; recomandările privind securitatea personală în activități casnice, la școală, odihnă; modalități de manifestare a unui mod sănătos de viață;
F2. aprecia: importanța resurselor de învățare; beneficiile muncii pentru dezvoltarea personală și socială, participarea activă în asigurarea unui mediu sănătos și sigur;
F3. adopta decizii privind: securitatea personală; implicarea în activități de voluntariat; selectarea alimentelor folosite/sănătoase; traseul școlar în clasele de gimnaziu,
manifestând ca atitudini și valori specifice predominante:
F4. implicarea activă;
F5. tendința relaționării în baza comunicării asertive;
F6. aprecierea învățării și studiilor ca oportunitate de dezvoltare personală;
F7. onestitate, demnitate, aprecierea muncii și oamenilor care realizează diverse profesii;
F8. alimentația sănătoasă.

